

2018

ONDERZOEKSRAPPORT BEHOEFTEONDERZOEK OPVOEDINGSONDERSTEUNING

In de gemeenten Kruibeke, Stekene, Sint-Gillis-Waas,
Temse, Waasmunster en de stad Lokeren

Kruibeke
OCMW

OCMW TEMSE

Lokeren
Fel Naturel

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

STEKENE
van nature actief

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

waas
munster
provincie
Oost-Vlaanderen

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Situering onderzoek	4
Begrippenkader en visie	5
Onderzoeksvraag en deelvragen	5
Onderzoeksmethoden en instrumenten	6
Timing en opvolging van het project	7
Respondentengroep	7
Resultaten onderzoek	13
Bevraging ouders	13
Zorgen en beleving opvoeding	13
Ondersteuning.....	18
Formele en informele hulpbronnen.....	18
Hulp vragen	20
Opvoedingsondersteuning in 'onze' gemeente of stad	23
Tips voor het beleid	29
Bevraging werkveld	34
Opvoedingsondersteuning	34
Opvoedingsfiguren en -situaties.....	40
Opvoedingsondersteuning in 'onze' gemeente of stad	41
Doorverwijzing.....	42
Suggesties aanbod	44
Besluit en aanbevelingen	48
It takes a village to raise a child.....	52
Literatuurlijst	53
Bijlagen	54

“Opvoeding is een heel belangrijk thema waar iedere ouders bewust of onbewust mee bezig is. Het is een investering voor het leven. Daarom vind ik het bijzonder positief dat men deze enquête doet en hopelijk kunnen er hierdoor nog meer bruggen gebouwd worden om het aanbod aan ondersteuning toegankelijker te maken.”

Ouder, Temse

Inleiding

Vanuit het Leernetwerk OpvoedingsOndersteuning (Wase lokale coördinatoren die in hun gemeenten actief zijn rond het thema opvoedingsondersteuning of werken aan de ontwikkeling van een Huis van het Kind), ontstond een samenwerking tussen vzw De Keerkring, RWO Waasland, de gemeenten Kruibeke, Waasmunster, Stekene, Sint-Gillis-Waas, Temse en de stad Lokeren. Men sloeg de handen in elkaar en ging op zoek naar de bestaande noden op het vlak van opvoedingsondersteuning en dit met het doel, het bestaande aanbod uit te breiden, te verbeteren, te versterken en/of te diversifiëren en lokaal toegankelijk te maken.

Ons doel was ons oor te luisteren leggen en op te zoek gaan naar wat ouders zelf nodig achten op het vlak van opvoedingsondersteuning. Daarnaast wilden we een dialoog creëren rond het onderwerp, zeker bij het werkveld maar evenzeer bij ouders onderling. Stilstaan bij het onderwerp, leren van onderuit en de vergaarde kennis terugkoppelen naar het beleid was het opzet.

Wij, vzw De Keerkring, zijn vanuit onze expertise op het vlak van opvoedingsondersteuning, de uitvoerder van dit onderzoek. Dit onderzoek kwam tot stand in nauwe samenwerking met de lokale coördinatoren van de betrokken gemeenten en stad. Hun lokale expertise zorgde voor een vlotte verspreiding en de nodige gedragenheid, dit zowel bij de verschillende actoren als bij de ouders van hun gemeente of stad. Wij willen Riet, Kristof, Katja, Mieke, Veerle, Krista, Shana, Nele en Tinne dan ook ten zeerste bedanken voor de fijne samenwerking. We danken in het bijzonder Kristien Nys van het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) voor haar adviserende rol in dit onderzoek. Haar expertise op vlak van opvoedingsondersteuning en onderzoek was een absolute meerwaarde.

Aan dit onderzoek hebben verschillende mensen hun medewerking verleend en de nodige inspanningen geleverd. Wij zijn ook hen daar zeer dankbaar voor. Graag willen we de jongeren van het Boost-project en hun leerkracht Mieke Beda vermelden. Hun hulp bij de input van de verzamelde gegevens was meer dan welkom. Een aparte vermelding voor de collega's van De Keerkring, dit onderzoek vond plaats op 'hun terrein' en bij 'hun ouders'. Dank je wel Sonja, Hedwig, Erika, Jeannine, Louiza, Rita en Bernadette voor jullie inzet op het terrein, voor jullie feedback, inspiratie en ondersteuning. Tot slot willen we nog uitdrukkelijk vermelden dat dit onderzoek niet mogelijk was geweest zonder de financiële tussenkomst van de Provincie Oost-Vlaanderen, dienst landbouw en Platteland en dit in het kader van het programma voor plattelandsontwikkeling PDPO III 2014-2020: Omgevingskwaliteit door samenwerking.

Wij wensen u veel leesgenot bij het doornemen van dit rapport.

Cindy De Clercq, pedagogisch medewerker vzw De Keerkring (onderzoek en rapportering)

Ilse De Block, directie vzw De Keerkring

Kruibeke
OCMW

Lokeren
Fel Naturel

STEKENE
van nature actief

waas
munster

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

provincie
Oost-Vlaanderen

Situering onderzoek

Opvoedingsondersteuning is een term die de laatste jaren aan belang won en zich vertaalde in een verscheiden aanbod vanuit diverse initiatieven georganiseerd vanuit diverse organisaties. De overheid, overtuigd van het belang aan opvoedingsondersteuning, geeft via het decreet Preventieve gezinsondersteuning vorm aan de organisatie van opvoedingsondersteuning. Het is één van de drie pijlers van de Huizen van het kind. Met deze Huizen van het kind beoogt de Vlaamse Gemeenschap het ontstaan van **een geïntegreerd en efficiënt aanbod, dat afgestemd is op de noden van de lokale gebruikers en actoren, waarmee op inhoudelijk en organisatorisch gebied het maximale uit de preventieve gezinsondersteuning te halen valt** (Vlaamse gemeenschap, 2013) Om dit geïntegreerd en efficiënt aanbod te kunnen realiseren is het nodig om zicht te krijgen op wat de noden van de lokale gebruikers en actoren dan wel inhouden. In dit kader wilde men voor elke deelnemende gemeente (zijnde Temse, Kruibeke, St. Gillis Waas, Stekene, Waasmunster en Lokeren) een inventarisatie bekomen van de behoeften, dit zowel van ouders als van partners, op het vlak van gezinsondersteuning, het lokale netwerk (organisaties en diensten die actief zijn rond gezinsondersteuning) en mogelijkheden (potentiële samenwerking). Men wilde het gekende aanbod in kaart brengen en evalueren en dit via een participatieve bevraging van enerzijds ouders, waaronder ook de meest kwetsbare en anderzijds lokale diensten en organisaties. Bij deze bevraging was er speciale aandacht voor de plattelandsgezinnen uit de desbetreffende gemeenten. Op basis van deze bevindingen wilde men:

1. Het bestaande aanbod per gemeente uitbreiden, versterken, diversifiëren en lokaal toegankelijk maken zodat elke ouder (ook de meest kwetsbare) binnen zijn eigen gemeente beroep kan doen op opvoedingsondersteuning
2. De resultaten van dit onderzoek voorstellen aan de partnerorganisaties en lokale besturen. Op deze manier wordt opvoedingsondersteuning op de beleidsagenda geplaatst en is het een middel om relevante partners samen tot uitwisseling te brengen.

In dit onderzoek beperken we ons tot de term **opvoedingsondersteuning** en dit op vraag van de stuurgroep verbonden aan dit onderzoek (zie verder). **We gebruiken het woord ouders maar bedoelen hiermee alle ouderfiguren.**

Om de beoogde doelstellingen van dit onderzoek te behalen werd er ingezet op 2 sporen: enerzijds een bevraging van het werkveld en anderzijds de bevraging van de ouders. Er werden diverse methodieken ingezet en er werd werk gemaakt van de bekendmaking van het onderzoek via diverse kanalen. Voor het werkveld werd er een online-bevraging ter beschikking gesteld en verspreid. Daarnaast werden er dialogotafels georganiseerd waar diverse actoren samen discussieerden over opvoedingsondersteuning. Voor de ouders waren er diverse tools ter beschikking; zo werd er eveneens een online-bevraging opgesteld, er werden papieren exemplaren van de bevraging verspreid en er werd door de uitvoerders van het onderzoek met ouders in gesprek gegaan met de bevraging als leidraad. Het onderzoek werd opgevat als een lokaal verhaal en afgestemd op de eigenheid van de lokale actoren en bevolking.

Kruibeke
OCMW

Lokeren
Fel Naturel

STEKENE
van nature actief

waas
munster

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

provincie
Oost-Vlaanderen

In dit onderzoek wilden we uitdrukkelijk een plaats geven aan de stem van de ouders. **Het richtte zich tot ALLE ouders met bijzondere aandacht voor de kwetsbare groepen en de plattlandsgezinnen.** Dit werd gerealiseerd zowel via de manier van verspreiding als door de vraagstelling. **In dit onderzoek worden plattlandsgezinnen gedefinieerd als zijnde gezinnen die wonen in de deelgemeenten van de respectievelijke gemeenten en stad.** Dit omdat de praktijk uitwijst dat het aanbod in de deelgemeenten eerder beperkt is en het voor ouders niet altijd evident blijkt om het aanbod, dat zich in het centrum bevindt, te bereiken. Het onderzoek gaf ons de kans om deze praktijk af te toetsen bij de ouders.

Begrippenkader en visie

Vooraleer over te gaan naar de onderzoeksvraag staan we stil bij een paar definities. We verwijzen hier naar het Decreet preventieve gezinsondersteuning (2013) waarin het volgende te lezen staat:

“Preventieve gezinsondersteuning: het geheel van maatregelen en aanbod dat gericht is op het bevorderen van het welbevinden van alle gezinnen met kinderen en jongeren, en aanstaande ouders met inbegrip van de ondersteuning op het vlak van opvoeding en preventieve gezondheidszorg.”

“Opvoedingsondersteuning: de laagdrempelige, gelaagde ondersteuning van opvoedingsverantwoordelijken bij de opvoeding van kinderen en jongeren.”

Het begrip opvoedingsondersteuning lichten we graag verder toe aan de hand van de visietekst van vzw De Keerkring (zie bijlage 1). Deze tekst vertelt hoe we binnen onze organisatie naar opvoeding en opvoedingsondersteuning kijken. We vonden het niet onbelangrijk deze inzichten mee te geven omdat het helpt begrijpen van waaruit de bevraging opgesteld werd en de resultaten en conclusies geformuleerd werden.

Onderzoeksvraag en deelvragen

Voor het onderzoek werd volgende onderzoeksvraag en deelvragen geformuleerd:

Onderzoeksvraag:

- Wat zijn de behoeften van ouders op het vlak van opvoedingsondersteuning in Kruibeke, Lokeren, Waasmunster, Stekene, Temse en St. Gillis Waas en hoe kunnen we het huidige en toekomstige ondersteuningsaanbod (beter) afstemmen op deze behoeften?

Deelvragen:

- In welke mate is het aanbod op het vlak van opvoedingsondersteuning gekend bij de ouderfiguren uit de gemeenten Kruibeke, Lokeren, Waasmunster, Stekene, Temse en St. Gillis Waas?
- Hoe beleven de ouderfiguren uit de gemeenten Kruibeke, Lokeren, Waasmunster, Stekene, Temse en St. Gillis Waas de opvoeding van hun kinderen?
- Wat zijn de behoeften van ouderfiguren op het vlak van opvoedingsondersteuning in de gemeenten Kruibeke, Lokeren, Waasmunster, Stekene, Temse en St. Gillis Waas?
- Wat zijn de behoeften van de welzijnsactoren op het vlak van opvoedingsondersteuning in de gemeenten Kruibeke, Lokeren, Waasmunster, Stekene, Temse en St. Gillis Waas?
- Hoe kunnen we het huidige en toekomstige ondersteuningsaanbod (beter) afstemmen op de geformuleerde behoeften van de ouderfiguren?

Onderzoeksmethoden en instrumenten

Er werd gekozen voor een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve dataverzameling. De kwalitatieve bevraging resulteerde in interview-, observatie- en reflectiegegevens en daarin staat het perspectief, het begrip of de interpretatie van de bevroegden centraal. Daarnaast verzamelden we kwantitatieve data (cijfergegevens). (De Lange, Montesono Montessori & Schuman, 2011)

Zoals al eerder vermeld werd er ingezet op 2 sporen: het werkveld en ouders.

Voor de **ouders** werd een vragenlijst opgesteld die zowel digitaal als analoog ter beschikking werd gesteld. We vertrokken van de vragenlijst uit de behoeftenbevraging van Nys, Van Leeuwen en Emmery (2016). We pasten de vragenlijst aan in functie van dit onderzoek (o.a. afstemming op de lokale context). De eerste versie werd uitgetest op een evenement in Lokeren in de Week van de opvoeding (15 mei 2017). Op basis van de ontvangen feedback werd de lijst bijgewerkt en aangepast. De uiteindelijke versie werd als volgt opgebouwd:

- Introductie
- Achtergrondgegevens
- Opvoedingservaringen
- Ondersteuning/aanbod
- Afronding

Net zoals in de werkveldbevraging, bestond de vragenlijst uit gesloten en open vragen om ook hier zowel afgebakende als 'eigen' antwoorden te verkrijgen. Voor de gesloten vragen werd er zowel gebruik gemaakt van multiple-choice als multiple-response vragen.

We kozen voor een vragenlijst omdat dit:

- Een relatief geringe tijdsinvestering vraagt wat betreft tijd en geld;
- De mogelijkheid biedt om in relatief korte tijd informatie te krijgen van een groot aantal mensen;
- Een minder tijdrovende analyse mogelijk maakt;
- De anonimiteit van de respondenten voldoende gewaarborgd wordt. Dit enerzijds via de digitaal beschikbare lijsten en anderzijds door het anoniem verwerken van de lijsten die mondeling werden afgenomen. (De Lange, Montesono Montessori & Schuman, 2011)

De opmaak en de verwerking van de vragenlijst werd uitgevoerd met het programma Survio. Dit programma gaf ons de mogelijkheid om aan dataverzameling te doen en de resultaten te exporteren. Ook de vragenlijsten die op papier werden afgenomen werden ingegeven in Survio. Voor de volledigheid geven we mee dat er een klein verschil was tussen de digitale versie en de papieren versie van de bevraging en dit omwille van technische aspecten. Bij vraag 8 kon er in de papieren versie meer gespecificeerd worden bij het al dan niet willen van een consultatiegesprek met een beroepskracht. Bij de digitale versie was deze keuzemogelijkheid niet mogelijk. Aangezien alle papieren versies manueel werden ingebracht in het computerprogramma viel deze specificering weg.

Voor wat het **werkveld** betreft werd er gewerkt met volgende methoden:

1. Online vragenlijst
2. Dialoogtafels

De vragenlijst werd zo beknopt mogelijk opgesteld en dit met de bedoeling de verhoopte antwoorden te kunnen verzamelen en tegelijkertijd de tijdsintensiteit voor de invullers te beperken. Er werd gebruik gemaakt van zowel gesloten als open vragen. Dit zorgde respectievelijk voor duidelijk afgebakende (voorgestructureerde) antwoorden en 'eigen antwoorden' vanuit het leefwereldperspectief van de respondenten. De vragenlijst werd afgetoetst en goed bevonden door de stuurgroep vooraleer deze verspreid werd. Voor de verwerking werd eveneens gebruik gemaakt van het programma Survio.

De dialoogtafels werden in de diverse gemeenten georganiseerd en verliepen volgens de methodiek in bijlage 2. Aan de hand van 6 termen werd er in verschillende groepjes overlegd en uitgewisseld. Na de uitwisseling werden de bevindingen gedeeld met de grote groep, wat op zijn beurt ook weer voor uitwisseling zorgde. Rond de tafel bevonden zich professionals die actief zijn op vlak van opvoeding. Per dialoogtafel werd een verslag gemaakt van de bevindingen. De dialoogtafels zorgden ervoor dat het item opvoedingsondersteuning in de kijker gezet werd en dat er dialoog gevoerd werd rond het onderwerp.

Timing en opvolging van het project

Er werd een jaar uitgetrokken om het onderzoek te voeren en dit van 1 januari 2017 t.e.m. 31 december 2017. De deadline voor het indienen van de bevraging, zowel voor het werkveld als de ouders, werd vastgelegd op 30 november 2017.

Dit onderzoek werd opgevolgd binnen het project PDPO II 2014-2020: Omgevingskwaliteit door samenwerking en meer specifiek door de stuurgroep die bestond uit het Regionaal welzijnsoverleg en de lokale coördinatoren van de desbetreffende gemeenten en stad.

Respondentengroep

Verspreiding ouderbevraging en respons

Er werden door de verschillende gemeenten grote inspanningen geleverd om een zo groot mogelijk bereik te realiseren. Met als doel een representatie van alle lagen van de bevolking te geven. Zoals al eerder geschreven, werd er ingezet op diverse kanalen die op verschillende manieren hun weg tot bij de respondent vonden: gemeentelijke websites, Facebookpagina's, digitale platformen, advertenties in lokale kranten, infolders enzoverder. De scholen, kinderopvang, buitenschoolse opvang, speelpleinwerking en gemeentelijke diensten (ook deze uit de deelgemeenten) werden aangesproken en bereid gevonden tot medewerking. Diverse evenementen waarop ouderfiguren aanwezig zijn werden ingezet. Daarnaast was er bijzondere aandacht om ook de ouders die reeds vertrouwd zijn met ondersteuningsvormen te betrekken. In Lokeren namen de medewerkers van de dienst samenleving de vragenlijst face to face af van ouders voor wie geschreven taal hen hinderde om de vragen te beantwoorden. In Lokeren vond er een dialoogtafel plaats met moeders uit Ontmoetingshuis De Mozaart.

Verspreiding bevraging en respons vanuit het werkveld

Voor wat het werkveld betreft werd er langsgedaan op diverse overlegmomenten van diverse overlegstructuren: LOK, OCMW-raad, LOP, onderwijsraad, partnervergaderingen Huizen van het kind, teamvergaderingen diensten, ... Het onderzoek werd er toegelicht en de medewerking van de aanwezigen werd gevraagd en bevestigd. Vervolgens werd de digitale link verspreid via de diverse actoren. Er werd gevraagd aan de actoren om de link naar het onderzoek zoveel als mogelijk te delen met collega's en/of medewerkers. Er werd in elke gemeente, met uitzondering van de gemeente Kruibeke, een dialoogtafel met diverse welzijnsactoren georganiseerd.

Tot slot organiseerden we een dialoogtafel met CKG 't Open Poortje en dit omdat hun werking de hele regio dekt en ze dus actor zijn in elke gemeente. We vonden het belangrijk om hun stem en ervaringen mee te nemen in dit onderzoek omdat zij, naast de eerder vermelde actoren, mee inzetten op opvoedingsondersteuning.

Overzicht respondenten per gemeente:

Ouders	Waasmunster	SGW	Kruibeke	Stekene	Temse	Lokeren
<i>Papieren exemplaren ontvangen</i>	55	32	70	75	197	861
<i>Papieren exemplaren verwerkt</i>	35	23	56	56	126	568
<i>Papieren exemplaren niet geschikt</i>	20	9	14	19	71	293
<i>Digitale invullingen</i>	57	102	126	171	70	186
<i>Digitale invullingen niet geschikt</i>	0	10	0	0	0	1
Totaal verwerkt	92	135	182	227	196	753
Totaal ontvangen	112	145	196	246	267	1047
Werkveld	Waasmunster	SGW	Kruibeke	Stekene	Temse	Lokeren
Digitale invullingen	24	27	22	51	11	40
Digitale invullingen niet geschikt	2	5	0	3	1	1
Totaal verwerkt	24	27	22	51	10	39

Voor de zes gemeenten samen bestaat de onderzoeksgroep van de ouders uit 1585 respondenten. Uitgaande van een betrouwbaarheidsniveau van 99% is dat een ruime overschrijding van de minimale respondentengrootte. Dat geldt ook voor Lokeren, waar 753 ouders deelnamen aan het onderzoek (11.11% van het totaal aantal gezinnen). De inzet van de dienst samenleving, om ouders face to face te bevragen, heeft daar in belangrijke mate toe bijgedragen. Dat was niet in dezelfde grootorde in de andere gemeenten mogelijk en dat heeft ertoe geleid dat er voor de andere

gemeenten verhoudingsgewijs minder ouders bevestigd konden worden (4.14% tot 7.66% van het totaal aantal gezinnen).

Kenmerken respondenten ouders:

1. Ouders (en toekomstige ouders)

Zoals te zien is in de onderstaande tabel omschrijft de meerderheid van de deelnemende ouders zijn of haar gezin als een kerngezin (78%). Nieuw samengestelde gezinnen vertegenwoordigen in elke gemeente ongeveer 10% en 9 % van de ouders is alleenstaand. Voor de gezinssamenstelling zien we dus dat zowel tweeoudergezinnen als eenoudergezinnen in de onderzoeksgroep vertegenwoordigd zijn, zij het dat de eenoudergezinnen minder sterk vertegenwoordigd zijn, dan we op basis van de referentiegegevens verwachtten. (www.statistiekvlaanderen.be, gegevens van 2015)

In totaal deden er 69 ouders mee die een kindje verwachten. Iets meer dan de helft van de ouders heeft 2 kinderen (808), iets meer dan 1/5 heeft 1 kind (375) en 249 ouders hebben 3 kinderen. 113 ouders hebben 4 kinderen of meer. 23 ouders lieten deze vraag blanco en 13 ouders hebben we onder de noemer "anders" geplaatst. Het gaat hier over grootouders, pleegouders, ...

De categorie 'ouders geboren in de jaren '80' (845) zijn het best vertegenwoordigd gevolgd door 'ouders geboren in de jaren '70' (548). De oudste respondent was 76 jaar en de jongste 18 jaar.

Tabel 1: De gezinssituatie van de deelnemende ouders

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	n	%	n	%	n%	%	n	%	n	%	n	%
Kerngezin	75	81,5	146	74,5	111	82,2	185	81,5	135	74,2	592	78,6
NSG	7	7,6	33	16,8	13	9,6	24	10,6	15	8,2	68	9
Alleenstaande	9	9,8	12	6,1	8	5,9	16	7	26	14,2	72	9,6

Tabel 2: Verwachten de deelnemende ouders een kind?

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	n	%	n	%	n%	%	n	%	n	%	n	%
Ja	0	0	7	3,6	9	6,7	5	2,2	11	6	37	4,9
Nee	92	100	189	96,4	126	93,3	222	97,8	171	94	716	95,1

Tabel 3: Aantal kinderen in de gezinnen

	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruibeke	Lokeren
	n	n	n	n	n	n
1	20	40	36	52	41	186
2	39	99	65	125	98	382
3	18	37	24	34	24	112
4	5	8	4	10	8	34
5	2	3	4	2	2	18
6	0	1	0	1	2	4
7	0	1	1	1	0	0
8	1	0	0	0	0	1

Tabel 4: De leeftijd van de deelnemende ouders

Geboren tussen	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruibeke	Lokeren
1940-1949	5	1	0	0	0	1
1950-1959	6	2	2	2	3	8
1960-1969	12	9	8	12	12	27
1970-1979	34	58	55	75	73	253
1980-1989	35	114	65	130	87	414
1990-1999	0	10	5	8	7	42
2000	0	0	0	0	0	1

2. Ouderlijke relatie met de kinderen

Vooraf biologische moeders vulden de vragenlijst in, gevolgd door de biologische vaders. Enkel in Lokeren zijn ook alle andere relaties (met uitzondering van de mee-vader) vertegenwoordigd (telkens minder dan 1%).

Tabel 5: De relatie van de respondent met zijn of haar kind(eren)

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Biologische moeder	74	80,4	150	76,5	119	88,1	196	86,3	158	86,8	612	81,3
Stiefmoeder of plusmoeder	0	0	2	1	0	0	1	0,4	0	0	4	0,5
Mee-moeder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0,5
Adoptiemoeder	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1
Pleegmoeder	0	0	0	0	0	0	1	0,4	0	0	2	0,3
Grootmoeder	5	5,4	2	1	1	0,7	0	0	3	1,6	4	0,5
Biologische vader	11	12	40	20,4	14	10,4	29	12,8	20	11	120	15,9
Stiefvader of plusvader	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1
Mee-vader	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Adoptievader	0	0	0	0	1	0,7	0	0	1	0,5	3	0,4
Pleegvader	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1
Grootvader	2	2,2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0,1

3. Woonplaats, verblijfsduur en thuistaal

Inzoomend op de respondentengroep zien we dat de diversiteit van de gezinnen in de betrokken gemeenten, in de respondentengroep vertegenwoordigd is. Het merendeel van de ouders is in België geboren (92%). Op het gebied van de thuistaal merken we dat de deelnemende ouders voornamelijk Nederlands spreken thuis (zie tabel 7). We zien wel dat het percentage ouders dat met hun kinderen Nederlands spreekt (97%) hoger ligt dan het percentage dat Nederlands spreekt met hun (ex) partner (75%).

Wanneer we kijken naar de woonplaats zien we dat het grootste aantal ouders in de kerngemeente of stad zelf wonen. De vertegenwoordigingspercentages voor de deelgemeenten variëren van 1.5% tot 31.3%. We beschikken niet over referentiegegevens waartegen we deze vertegenwoordiging kunnen afzetten.

Tabel 6: De geboorteplaats van de respondent

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ik ben in België geboren	89	96,7	174	88,8	126	93,3	220	96,9	173	95,1	675	89,6
Ik ben niet in België geboren	3	3,3	22	11,2	9	6,7	7	3,1	9	4,9	78	10,4

Tabel 7: Thuistaal: met de kinderen en met de (ex)partner

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	met de kinderen	met (ex) partner	met de kinderen	met (ex) partner	met de kinderen	met (ex) partner	met de kinderen	met (ex) partner	met de kinderen	met (ex) partner	met de kinderen	met (ex) partner
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Nederlands	98,90%	75,00%	94,40%	69,90%	97,00%	74,80%	99,10%	79,30%	98,90%	76,40%	96,90%	74,20%
Arabisch	1,10%	1,10%	7,70%	5,10%	0,70%	0,70%	0,00%	0,00%	1,60%	1,60%	2,80%	2,00%
Berbers	0,00%	0,00%	4,10%	2,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,70%	3,70%
Duits	1,10%	0,00%	0,00%	0,50%	0,70%	0,70%	1,30%	0,90%	0,50%	0,00%	0,10%	0,40%
Engels	2,20%	1,10%	4,60%	3,10%	2,20%	1,50%	0,90%	1,80%	1,10%	0,50%	3,20%	3,20%
Frans	0,00%	4,30%	6,10%	5,60%	2,20%	2,20%	0,90%	0,40%	1,60%	1,60%	1,90%	1,60%
Italiaans	0,00%	1,10%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,50%	1,10%	0,40%	0,30%
Pools	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,90%	0,40%	0,50%	0,00%	0,40%	0,40%
Russisch	1,10%	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%	0,70%	0,40%	0,40%	0,00%	0,50%	0,40%	0,40%
Spaans	1,10%	0,00%	1,50%	1,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,10%	0,50%
Turks	0,00%	0,00%	5,10%	6,10%	2,20%	1,50%	0,40%	0,40%	1,60%	1,60%	5,70%	5,50%

Tabel 8: De woonplaats van de deelnemende ouder

	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruibeke	Lokeren
	n	n	n	n	n	n
Gemeente zelf	92	154	81	183	103	677
Deelgemeenten	NVT	40	51	44	79	68

4. Sociaaleconomische status

Om zicht te krijgen op de sociaaleconomische status, vroegen we de respondenten naar hun tewerkstellingsvorm en of ze gebruik konden maken van de verhoogde tegemoetkoming. Voor rechthebbenden zijn, dankzij deze tegemoetkoming, consultaties, geneesmiddelen, hospitalisaties enz. goedkoper. Wie al dan niet recht heeft is afhankelijk van het inkomen.

Zoals u kan zien werkt het merendeel van onze respondenten deeltijds. Dit valt mogelijk te verklaren doordat de bevraging merendeel door moeders werd ingevuld. In Vlaanderen werkt 45% van de loontrekkende vrouwen deeltijds. Wanneer we kijken naar de reden van hun deeltijdse tewerkstelling dan geeft 23,7% (2016) aan dat dit voor de zorg van de kinderen of afhankelijke personen is. Bij mannen is zorg slechts voor 7,4% (2016) een reden tot deeltijds werk. (Statbel, 2017) Daarop volgt de groep van voltijdswerkende ouders. De groep niet werkende ouders is eveneens vertegenwoordigd in de respondentengroep. Bijna 16% (over de gemeenten heen) van de bevroegden heeft geen beroepsinkomen.

De ouders die beroep kunnen doen op de verhoogde tegemoetkoming kent een aandeel dat schommelt tussen de 9 en 16%.

Tabel 9: Tewerkstelling van de respondent

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	n	%	n	%	n%	%	n	%	n	%	n	%
Zelfstandige activiteit	12	13	11	5,6	13	9,60	22	9,7	11	6	70	9,3
Voltdijs	18	19,6	51	26	37	25,90	65	28,6	44	23,76	218	28,34
Deeltijds	39	42,4	101	51,5	67	49,60	118	47,2	92	50,5	348	46,2
Huisvrouw/huisman	5	5,4	17	8,7	4	3,00	6	2,6	8	4,4	43	5,7
Inactief door ziekte, invaliditeit, tijdskrediet, werkloosheid, pensioen,...	14	15,2	12	6	12	8,40	11	4,4	24	13,2	65	8,66
Inactief door een tekort aan kinderopvang	0	0	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	0
Opleiding	1	1,1	2	1	1	0,70	1	0,4	0	0	6	0,8
Andere	3	3,3	2	1	1	0,7	4	1,6	3	1,62	3	0,4

Tabel 10: Kan de respondent gebruik maken van de verhoogde tegemoetkoming van de mutualiteit?

	Waasmunster		Temse		SGW		Stekene		Kruibeke		Lokeren	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Ja	11	12	25	12,8	13	9,6	24	10,6	29	15,9	107	14,2
Nee	81	88	171	87,2	122	90,4	203	89,4	153	84,1	646	85,8

Kenmerken respondenten werkveld:

In totaal reageerden er 173 professionelen op de bevraging. Wanneer we tabel 11 bekijken dan zien we dat de bevraging (over de gemeenten heen) het vaakst werd ingevuld door professionelen die actief zijn in het onderwijs (54%). Gevolgd door kinderopvang (23%) en maatschappelijke dienstverlening (10%). In de lijn van de verwachtingen, bogen vrouwen zich het vaakst over de vragenlijst (97%) De sociale sector kent nog steeds een sterke vervrouwelijking. Dat geldt ook voor het onderwijs (grootste werkveldrespondentengroep) waarin het aandeel vrouwelijke leerkrachten 73% bedraagt. (www.statistiekvlaanderen.be, 2017)

Tabel 11: Percentage deelname per sector

	Waasmunster n = 24	Temse n = 10	SGW n = 25	Stekene n = 51	Kruibeke n = 22	Lokeren n = 36
Onderwijs	41,70%	30,00%	60,00%	64,70%	59,10%	44,00%
Opvoedingsondersteuning	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,80%
Gezondheidszorg	4,20%	10,00%	0,00%	3,90%	0,00%	8,30%
Integrale jeugdhulp	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Kinderopvang	12,50%	40,00%	12,00%	17,60%	36,40%	30,60%
Gemeentediensten	4,20%	20,00%	4,00%	0,00%	4,50%	0,00%
Maatschappelijke dienstverlening	25,00%	0,00%	24,00%	3,90%	0,00%	8,30%
Andere...	12,50%	0,00%	0,00%	9,80%	0,00%	5,60%

Tabel 12: Percentage man-vrouw die de vragenlijst invulden

	Waasmunster n = 24	Temse n = 10	SGW n = 26	Stekene n = 50	Kruikebeke n = 22	Lokeren n = 39
Vrouw	83,30%	90,00%	92,30%	76,00%	86,40%	97,40%
Man	16,70%	10,00%	7,70%	24,00%	13,60%	2,60%

Resultaten van het onderzoek:

Bevraging ouders

Zorgen en beleving opvoeding

“Je steeds afvragen of je wel de juiste beslissing neemt, de zaken wel correct aanpakt, vindingrijk moet zijn om hen te animeren of straffen te bedenken die werken,... De opvoeding van mijn kinderen is de meest uitdagende opgave in mijn leven.” Ouder, Lokeren

We vroegen aan ouders in welke mate ze zich al eens zorgen hebben gemaakt over één of meerdere thema's en hoe ze de opvoeding van hun kinderen ervaren. De meerderheid van de ouders ervaart de opvoeding als makkelijk. De tweede grootste groep ervaart de opvoeding als moeilijk. In Temse ervaren de meeste ouders de opvoeding moeilijk. Het is een minderheid die de opvoeding als heel moeilijk of als heel makkelijk ervaart.

Ook uit de quotes blijkt dat ouders de opvoeding van hun kinderen omschrijven als **“een uitdaging”**.

“Opvoeden is elke dag een uitdaging. Doen we het goed? Zijn we streng genoeg, of te streng? Het is voor ons niet altijd even gemakkelijk. We hebben wel een gelukkig kind, dus we denken dat we goed bezig zijn.” Ouder, Lokeren

Tabel 13: Beleving van de opvoeding

	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Heel makkelijk	3,30%	8,20%	5,20%	5,30%	6,60%	12,20%
Makkelijk	53,30%	42,30%	57,80%	52%	49,50%	44,20%
Moeilijk	40,20%	42,90%	34,80%	41,90%	41,80%	36,80%
Heel moeilijk	3,30%	6,60%	2,20%	0,90%	2,20%	6,80%

“Soms is het moeilijk, soms makkelijk. Het is en blijft een uitdaging maar het is genieten.” Ouder, Waasmunster

“Elk kind is anders en hebben hun periodes met soms een moeilijk kantje maar de liefde is onbeschrijfelijk” Ouder, Temse

Uit onderstaande tabellen blijkt dat de ouders uit de verschillende gemeenten dezelfde zorgen delen. Wanneer we kijken naar het thema waarover ouders zich **al (heel) vaak** zorgen hebben gemaakt dan staat in alle gemeenten “Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)” bovenaan (zie tabel 13). Het is zo dat we overheen de gemeenten een top 4 kunnen weergeven over de thema’s waarover ouders zich het vaakst zorgen maken (cfr. **(Heel) vaak en af en toe**):

1. Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)
2. Sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in zijn vel voelen)
3. Gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend...)
4. School (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk...)

Tabel 14: Thema’s waarover ouders zich al **(heel) vaak** zorgen hebben gemaakt

(heel) vaak	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Lichamelijke ontwikkeling	4 (4,3 %)	7 (3,6 %)	2 (1,5 %)	8 (3,5 %)	5 (2,7 %)	24 (3,2 %)
Verstandelijke ontwikkeling	5 (5,4 %)	10 (5,1 %)	6 (4,4 %)	10 (4,4 %)	8 (4,4 %)	39 (5,2 %)
Sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in zijn vel voelen)	13 (14,1 %)	26 (13,3 %)	27 (20 %)	24 (10,6 %)	31 (17,0 %)	94 (12,5 %)
School (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk)	12 (13,0 %)	23 (11,7 %)	22 (16,3 %)	29 (12,8 %)	26 (14,3 %)	88 (11,7 %)
Vriendenkring van uw kind of jongere	2 (2,2 %)	10 (5,1 %)	4 (3,0 %)	7 (3,1 %)	4 (2,2 %)	26 (3,5 %)
Vrijtijdsbesteding	3 (3,3 %)	6 (3,1 %)	5 (3,7 %)	11 (4,8 %)	7 (3,8 %)	21 (2,8 %)
Gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend,...)	17 (18,5 %)	24 (12,2 %)	18 (13,3 %)	24 (10,6 %)	30 (16,5 %)	94 (12,5 %)
Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)	21 (22,8 %)	35 (17,9 %)	28 (20,7 %)	63 (27,8 %)	38 (20,9 %)	159 (21,1 %)
De gevolgen van een gewijzigde gezinssamenstelling (bv. scheiding, overlijden, nieuwe partner)	3 (3,3 %)	13 (6,6 %)	11 (8,1 %)	12 (5,3 %)	19 (10,4 %)	58 (7,7 %)
De financiële situatie van uw gezin	6 (6,5 %)	20 (10,2 %)	17 (12,6 %)	16 (7,0 %)	25 (13,7 %)	62 (8,2 %)
De leef- en woonsituatie van uw gezin	0	6 (3,1 %)	9 (6,7 %)	4 (1,8 %)	8 (4,4 %)	37 (4,9 %)
Relatie met mijn partner	2 (2,2 %)	2 (1,0 %)	5 (3,7 %)	6 (2,6 %)	6 (3,3 %)	29 (3,9 %)
Relatie met mijn ex- partner	3 (3,3 %)	10 (5,1 %)	6 (4,4 %)	12 (5,3 %)	10 (5,5 %)	36 (4,8 %)

Tabel 15: Thema's waarover ouders zich **af en toe** zorgen hebben gemaakt

af en toe	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Lichamelijke ontwikkeling	22 (23,9 %)	58 (29,6 %)	39 (28,9 %)	57 (25,1 %)	59 (32,4 %)	210 (27,9 %)
Verstandelijke ontwikkeling	20 (21,7 %)	43 (21,9 %)	31 (23,0 %)	41 (18,1 %)	46 (25,3 %)	152 (20,2 %)
Sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in zijn vel voelen)	45 (48,9 %)	76 (38,8 %)	51 (37,8 %)	85 (37,4 %)	77 (42,3 %)	274 (36,4 %)
School (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk)	38 (41,3 %)	84 (42,9 %)	52 (38,5 %)	59 (26,0 %)	69 (37,9 %)	233 (30,9 %)
Vriendenkring van uw kind of jongere	27 (29,3 %)	63 (32,1 %)	37 (27,4 %)	47 (20,7 %)	59 (32,4 %)	171 (22,7 %)
Vrijtijdsbesteding	17 (18,5 %)	69 (35,2 %)	25 (18,5 %)	42 (18,5 %)	52 (28,6 %)	153 (20,3 %)
Gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend,...)	28 (30,4 %)	84 (42,9 %)	42 (31,1 %)	88 (38,8 %)	77 (42,3 %)	275 (36,5 %)
Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)	46 (50 %)	107 (54,6 %)	70 (51,9 %)	109 (48,0 %)	102 (56,0 %)	362 (48,1 %)
De gevolgen van een gewijzigde gezinssamenstelling (bv. scheiding, overlijden, nieuwe partner)	11 (12,0 %)	25 (12,8 %)	13 (9,6 %)	15 (6,6 %)	23 (12,6 %)	82 (10,9 %)
De financiële situatie van uw gezin	21 (22,8 %)	42 (21,4 %)	29 (21,5 %)	63 (27,8 %)	43 (23,6 %)	175 (23,2 %)
De leef- en woonsituatie van uw gezin	17 (18,5 %)	30 (15,3 %)	20 (14,8 %)	39 (17,2 %)	31 (17,0 %)	111 (14,7 %)
Relatie met mijn partner	16 (17,4 %)	37 (18,9 %)	21 (15,6 %)	40 (17,6 %)	33 (18,1 %)	124 (16,5 %)
Relatie met mijn ex- partner	4 (4,3 %)	22 (11,2 %)	10 (7,4 %)	12 (5,3 %)	14 (7,7 %)	49 (6,5 %)

Bij de thema's waarover ouders zich **een keer** zorgen hebben gemaakt zien we een verschuiving ten opzichte van bovenstaande top 4 (zorgen die (heel) vaak en af en toe voorkomen) en meer verscheidenheid.

Tabel 16: Thema's waarover ouders zich **een keer** zorgen hebben gemaakt

een keer	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Lichamelijke ontwikkeling	23 (25 %)	42 (21,4 %)	23 (17,0 %)	64 (28,2 %)	37 (20,3 %)	155 (20,6 %)
Verstandelijke ontwikkeling	13 (14,1 %)	34 (17,3 %)	24 (17,8 %)	38 (16,7 %)	22 (12,1 %)	109 (14,5 %)
Sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in zijn vel voelen)	16 (17,4 %)	40 (20,4 %)	25 (18,5 %)	42 (18,5 %)	29 (15,9 %)	150 (19,9 %)
School (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk)	15 (16,3 %)	22 (11,2 %)	18 (13,3 %)	44 (19,4 %)	28 (15,4 %)	150 (19,9 %)
Vriendenkring van uw kind of jongere	16 (17,4 %)	31 (15,8 %)	20 (14,8 %)	34 (15,0 %)	27 (14,8 %)	113 (15,0 %)
Vrijtijdsbesteding	22 (23,9 %)	28 (14,3 %)	23 (17,0 %)	37 (16,3 %)	29 (15,9 %)	123 (16,3 %)
Gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend,...)	21 (22,8 %)	34 (17,3 %)	35 (25,9 %)	52 (22,9 %)	28 (15,4 %)	147 (19,5 %)
Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)	17 (18,5 %)	22 (11,2 %)	25 (18,5 %)	35 (15,4 %)	20 (11,0 %)	115 (15,3 %)
De gevolgen van een gewijzigde gezinssamenstelling (bv. scheiding, overlijden, nieuwe partner)	5 (5,4 %)	15 (7,7 %)	6 (4,4 %)	16 (7,0 %)	11 (6,0 %)	37 (4,9 %)
De financiële situatie van uw gezin	14 (15,2 %)	30 (15,3 %)	19 (14,1 %)	45 (19,8 %)	34 (18,7 %)	103 (13,7 %)
De leef- en woonsituatie van uw gezin	8 (8,7 %)	24 (12,2 %)	29 (21,5 %)	31 (13,7 %)	29 (15,9 %)	90 (12,0 %)
Relatie met mijn partner	15 (16,3 %)	29 (14,8 %)	26 (19,3 %)	36 (15,9 %)	35 (19,2 %)	108 (14,3 %)
Relatie met mijn ex- partner	4 (4,3 %)	3 (1,5 %)	5 (3,7 %)	4 (1,8 %)	6 (3,3 %)	12 (1,6 %)

In Waasmunster, Temse, Kruibeke, Lokeren en Stekene staat lichamelijke ontwikkeling op de eerste plaats. In Sint-Gillis-Waas is die plaats voor het gedrag van de kinderen. Aangezien de resultaten voor de antwoordmogelijkheid 'een keer zorgen gemaakt' wel verschillen per gemeente, geven we hieronder voor elke gemeente afzonderlijk een top 3 weer:

Waasmunster:

1. Lichamelijke ontwikkeling – 25%
2. Vrijtijdsbesteding – 23.9%
3. Gedrag – 22.8%

Temse:

1. Lichamelijke ontwikkeling – 21.4%
2. Sociaal- emotionele ontwikkeling – 20.4%
3. Verstandelijke ontwikkeling/ Gedrag – 17.3%

Sint-Gillis-Waas:

1. Gedrag – 25.9%
2. Leef- en woonsituatie – 21.5%
3. Relatie partner – 19.3%

Stekene:

1. Lichamelijke ontwikkeling – 28.2%
2. Gedrag – 22.9%
3. Financiële situatie van het gezin – 19.8%

Kruibeke:

1. Lichamelijke ontwikkeling – 20.3%
2. Relatie partner – 19.2%
3. Financiële situatie van het gezin – 18.7%

Lokeren:

1. Lichamelijke ontwikkeling – 20.6%
2. Sociaal-emotionele ontwikkeling – 19.9%
3. School – 19.9%

Ouders geven het meest frequent aan dat ze zich **nog nooit** zorgen hebben gemaakt over de verstandelijke ontwikkeling (Kruibeke), de vrijetijdsbesteding (Sint-Gillis-Waas) en de leef- en woonsituatie van het gezin (Waasmunster, Temse, Stekene en Lokeren).

Bij de thema's die **niet van toepassing** zijn in de gezinnen staat een gewijzigde gezinssituatie (bv. scheiding, overlijden, nieuwe partner) bovenaan. Dit is niet vreemd aangezien de respondenten voornamelijk uit kerngezinnen bestaan.

Tabel 17: Thema's waarover ouders zich **nog nooit** zorgen hebben gemaakt

nog nooit	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Lichamelijke ontwikkeling	37 (40,2 %)	79 (40,3 %)	69 (51,1 %)	94 (41,4 %)	77 (42,3 %)	334 (44,4 %)
Verstandelijke ontwikkeling	49 (53,3 %)	104 (53,1 %)	73 (54,1 %)	133 (58,6 %)	103 (56,6 %)	426 (56,6 %)
Sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in zijn vel voelen)	15 (16,3 %)	49 (25 %)	31 (23,0 %)	77 (33,9 %)	41 (22,5 %)	215 (28,6 %)
School (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk)	20 (21,7 %)	52 (26,5 %)	34 (25,2 %)	69 (30,4 %)	52 (28,6 %)	195 (25,9 %)
Vriendenkring van uw kind of jongere	39 (42,4 %)	78 (39,8 %)	67 (49,6 %)	113 (49,8 %)	86 (47,3 %)	362 (48,1 %)
Vrijtijdsbesteding	44 (47,8 %)	80 (40,8 %)	74 (54,8 %)	115 (50,7 %)	89 (48,9 %)	384 (51,0 %)
Gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend,...)	23 (25 %)	52 (26,5 %)	38 (28,1 %)	60 (26,4 %)	44 (24,2 %)	217 (28,8 %)
Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)	7 (7,6 %)	26 (13,3 %)	12 (8,9 %)	18 (7,9 %)	21 (11,5 %)	103 (13,7 %)
De gevolgen van een gewijzigde gezinssamenstelling (bv. scheiding, overlijden, nieuwe partner)	13 (14,1 %)	47 (24,0 %)	29 (21,5 %)	39 (17,2 %)	37 (20,3 %)	140 (18,6 %)
De financiële situatie van uw gezin	42 (45,7 %)	96 (49,0 %)	54 (40 %)	90 (39,6 %)	69 (37,9 %)	330 (43,8 %)
De leef- en woonsituatie van uw gezin	59 (64,1 %)	124 (63,3 %)	66 (48,9 %)	139 (61,2 %)	98 (53,8 %)	445 (59,1 %)
Relatie met mijn partner	46 (50 %)	109 (55,6 %)	68 (50,4 %)	121 (53,3 %)	81 (44,5 %)	393 (52,2 %)
Relatie met mijn ex- partner	7 (7,6 %)	21 (10,7 %)	22 (16,3 %)	15 (6,6 %)	18 (9,9 %)	97 (12,9 %)

Tabel 18: Thema's die **niet van toepassing** waren op de situatie van de gezinnen

NVT	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Lichamelijke ontwikkeling	6 (6,5 %)	10 (5,1 %)	2 (1,5 %)	5 (2,2 %)	4 (2,2 %)	32 (4,2 %)
Verstandelijke ontwikkeling	6 (6,5 %)	5 (2,6 %)	2 (1,5 %)	6 (2,6 %)	3 (1,6 %)	30 (4,0 %)
Sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in zijn vel voelen)	4 (4,3 %)	6 (3,1 %)	2 (1,5 %)	1 (0,4 %)	4 (2,2 %)	22 (2,9 %)
School (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk)	9 (9,8 %)	16 (8,2 %)	10 (7,4 %)	27 (11,9 %)	7 (3,8 %)	90 (12,0 %)
Vriendenkring van uw kind of jongere	8 (8,7 %)	14 (7,1 %)	7 (5,2 %)	28 (12,3 %)	7 (3,8 %)	87 (11,6 %)
Vrijtijdsbesteding	7 (7,6 %)	13 (6,6 %)	8 (5,9 %)	23 (10,1 %)	6 (3,3 %)	75 (10,0 %)
Gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend,...)	3 (3,3 %)	3 (1,5 %)	2 (1,5 %)	4 (1,8 %)	3 (1,6 %)	21 (2,8 %)
Aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?)	2 (2,2 %)	7 (3,6 %)	0,00%	2 (0,9 %)	2 (1,1 %)	17 (2,3 %)
De gevolgen van een gewijzigde gezinssamenstelling (bv. scheiding, overlijden, nieuwe partner)	60 (65,2 %)	96 (49,0 %)	77 (57,0 %)	149 (65,6 %)	96 (52,7 %)	439 (58,3 %)
De financiële situatie van uw gezin	11 (12,0 %)	9 (4,6 %)	18 (13,3 %)	14 (6,2 %)	14 (7,7 %)	86 (11,4 %)
De leef- en woonsituatie van uw gezin	10 (10,9 %)	13 (6,6 %)	14 (10,4 %)	14 (6,2 %)	16 (8,8 %)	74 (9,8 %)
Relatie met mijn partner	13 (14,1 %)	19 (9,7 %)	15 (11,1 %)	25 (11,0 %)	27 (14,8 %)	103 (13,7 %)
Relatie met mijn ex- partner	75 (81,5 %)	142 (72,4 %)	92 (68,1 %)	184 (81,1 %)	134 (73,6 %)	563 (74,8 %)

Ondersteuning

In dit deel van het onderzoek polsten we bij de ouders naar hoe zij staan tegenover ondersteuning bij de opvoeding van hun kinderen. Schakelt men al dan niet hulp in en zo ja bij wie kan of wil men dan terecht? Wie of wat vinden ouders ondersteunend bij de opvoeding van hun kinderen? Vinden ze de stap naar hulp makkelijk of moeilijk? Wat of wie maakt die stap naar hulp dan juist zo moeilijk?

Formele en informele hulpbronnen

We kunnen de antwoorden op de (open en dus door ouders zelf in te vullen) vraag wie of wat vindt men ondersteunend bij de opvoeding, onderverdelen in twee groepen: informele en formele hulpbronnen. Ouders laten heel overtuigend blijken dat hun **informele netwerk een uitermate grote ondersteunende rol opneemt**. Hiermee bedoelen ze partners, familie, vrienden, collega's en andere ouders. Ook uitwisselen met andere ouders, die eventueel kinderen hebben van dezelfde leeftijd of die in dezelfde levensfase zitten, worden frequent vermeld. Meer concreet gaat het dan over praten over de moeilijkheden die ze ervaren rond de opvoeding van hun kinderen, het uitwisselen van tips en tricks, hun verhaal kwijt kunnen, het vinden van een luisterend oor, ...

Een speler die heel vaak genoemd wordt, is de school. Hierbij wordt vaak specifiek verwezen naar leerkrachten en zorgleerkrachten (leerlingbegeleiders). Het is niet zo duidelijk of ouders de school tot hun informele of formele netwerk rekenen. Het is wel duidelijk dat de school een belangrijke factor is in het leven van gezinnen. Dit is niet zo verwonderlijk en valt mogelijk te verklaren doordat de school heel nauw betrokken is op de kinderen in de gezinnen en leerkrachten de kinderen in kwestie goed kennen. Ze hebben er meestal een zekere vertrouwensband mee opgebouwd.

Naast een uitermate belangrijk informeel netwerk vermelden ouders ook een verscheidenheid aan "hulpverleners" die ze inschakelen en als ondersteunend ervaren bij de opvoeding. We kunnen hier een opsplitsing maken tussen diensten enerzijds en privé-initiatieven anderzijds. We merken op dat heel veel van deze privékanalen **betalend** zijn. Sommigen kennen een tussenkomst van de mutualiteit. Daarnaast stellen we vast dat men (medische) zorgverstrekkers ook tot opvoedingsondersteuning rekent. Hieronder vindt u per gemeente een groepering van deze antwoorden:

Waasmunster:

Diensten	Privé initiatieven
<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsbond • K&G • CLB • CGG 	<ul style="list-style-type: none"> • Psycholoog • Onthaalouders • Opvoedingsdeskundige • Autismecoach • Hoogbloeiër (expertisecentrum hoogbegaafdheid) • Huisarts • Kinderarts • Kinderpsychiater • Thuisverpleging • Paramedici (kiné, logopedie,...)

Temse:

Diensten	Privé initiatieven
<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsbond • K&G • Maatschappelijk werkster • Stopklas • Huis van het kind 	<ul style="list-style-type: none"> • Psycholoog • Onthaalouders/kinderopvang • Opvoedingsdeskundige • Kindercoach • Huisarts • Kinderarts • Kinderpsychiater • Vroedvrouw • Revalidatiecentrum • Paramedici (kiné, logopedie,...)

Sint – Gillis – Waas:

Diensten	Privé initiatieven
<ul style="list-style-type: none"> • K&G • Gezinsbond 	<ul style="list-style-type: none"> • Onthaalouders/kinderopvang • Kinderarts • Paramedici (kiné, logopedie,...)

Stekene:

Diensten	Privé initiatieven
<ul style="list-style-type: none"> • K&G • CLB • CM • GON begeleiding • CGG 	<ul style="list-style-type: none"> • Psycholoog • Onthaalouders/kinderopvang • Opvoedingsdeskundige • Kinderneuroloog • Vakantieopvang • De Tandem (VAPH) • Therapeut • Verpleging diabetesteam • MFC • Bijlessen • Infantteam AZ Nikolaas • Paramedici (kiné, logopedie,...)

Kruibeke:

Diensten	Privé initiatieven
<ul style="list-style-type: none"> • K&G • De Opvoedingslijn • Gezinsbond • De Keerkring • CAW • CLB • CKG • Elegast • Hof Ter Welle 	<ul style="list-style-type: none"> • Psycholoog • Onthaalouders/kinderopvang • Buitenschoolse kinderopvang • Diëtiste • Therapeut • Kinderarts • Huisarts • De Klim (multidisciplinair team) • Revalidatiecentrum • Paramedici (kiné, logopedie,...)

Lokeren:

Diensten	Privé initiatieven
<ul style="list-style-type: none"> • Gezinsbond • K&G • Huis van het kind • CKG/STOP 	<ul style="list-style-type: none"> • Psycholoog • Onthaalouders/kinderopvang • Kinderarts • Revalidatiecentrum • Paramedici (kiné, logopedie,...)

Naast al deze diensten en initiatieven die zich in de opvoedingsondersteuning, de jeugdhulpverlening, de (geestelijke) gezondheidszorg of de kinderopvang situeren is er nog een andere groep die door ouders wordt meegegeven: het aanbod dat kan samengevat worden onder de noemer “vrije tijd”: sportverenigingen, jeugdbewegingen, kunstacademie, muziekverenigingen... Vanuit de dialoogtafel met moeders in Ontmoetingshuis De Mozaort wordt er echter meegegeven dat vrije tijd een dure aangelegenheid is. Niet alleen op het vlak van geld maar ook op het gebied van tijdsinvestering voor ouders, de verplaatsing en verplaatsingskosten die erbij komen kijken.

Literatuur, infoavonden, vormingen, het internet en Facebookgroepjes worden eveneens als ondersteunend ervaren. Het is alleszins een kanaal om te verkennen aangezien het een breed bereik heeft en heel laagdrempelig is. Deze twee laatste groepen kunnen we koppelen aan het feit dat ouders uitwisseling met andere ouders belangrijk vinden. Het vrije tijdsaanbod, infoavonden, vormingen en internetfora zijn immers plaatsen waar ouders met kinderen samenkomen, de kans krijgen om elkaar te ontmoeten en aan uitwisseling te doen.

Hulp vragen

Wanneer we tabel 19 bekijken dan zien we dat het percentage ouders dat nog nooit hulp gevraagd heeft bij de opvoeding of het gedrag van hun kinderen heel hoog is (tussen de 60% en de 80%). Er is een verschil merkbaar tussen het aspect (gedrag of opvoeding) waarbij men ondersteuning wil. Het percentage dat nog nooit hulp gevraagd heeft bij het gedrag van de kinderen ligt lager. Dit valt mogelijk te verklaren doordat de focus hier op het gedrag van het kind komt te liggen en niet op de opvoeding, die de verantwoordelijkheid van de ouder is. Deze stelling werd ook aangehaald tijdens de dialoogtafel met moeders (Ontmoetingshuis De Mozaort). De moeders stelden dat het taboe dat rust op het hebben van een hulpvraag die vanuit het kind vertrekt sterk verminderd is. Maar dat er nog een taboe is rond ‘het zelf niet (meer) weten of kunnen’. Men stelde dat wanneer het probleem bij het kind ligt, men er gemakkelijker mee naar buiten komt.

Tabel 19: Percentage ouders dat nog nooit hulp gevraagd heeft bij de opvoeding of gedrag van hun kinderen

% ouders dat nog nooit hulp gevraagd heeft bij de opvoeding of gedrag van hun kinderen	Gedrag	Opvoeding
Waasmunster	60,90%	68,50%
Temse	70,40%	76,50%
SGW	64,40%	74,80%
Stekene	69,60%	79,30%
Kruibeke	64,80%	74,70%
Lokeren	69,30%	79,50%

In elke gemeente vindt ongeveer de helft van de ouders de stap zetten naar hulp niet makkelijk maar ook niet moeilijk. Telkens om en bij een vierde tot ruim een derde vindt dat een gemakkelijke tot heel gemakkelijke stap. De groep ouders die de stap naar hulp of ondersteuning moeilijk tot heel moeilijk ervaart, is in al de gemeenten het kleinste. Dat neemt niet weg dat toch om en bij een vijfde van de ouders in SGW rapporteert dat het 'moeilijk tot heel moeilijk' is om de stap naar ondersteuning of hulp te zetten.

Tabel 20: Mate waarin de stap naar ondersteuning of hulp gemakkelijk of moeilijk is

	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
Heel makkelijk	5,40%	10,70%	5,90%	6,20%	9,30%	8%
Gemakkelijk	30,40%	29,60%	22,20%	24,70%	23,10%	30%
Niet gemakkelijk/niet moeilijk	53,30%	48,50%	50,40%	52%	49,50%	48,30%
Moeilijk	9,80%	9,70%	19,30%	15,90%	16,50%	10,40%
Heel moeilijk	1,10%	1,50%	2,20%	1,30%	1,60%	3,30%

Heel wat ouders antwoorden op de (open) vraag wat er dan precies zo moeilijk is aan het vragen van hulp. Ook hier was het opmerkelijk hoe eensgezind ouders waren. We konden opnieuw de verschillende antwoorden van ouders (overheen de gemeenten) groeperen.

- Hulp zoeken/vinden/ bij wie of waar?
- Gevoel van falen/Doe ik het goed?
- Toegeven dat het zelf niet lukt
- Schaamte/schroom
- De 1^e stap zetten
- Ik wil het zelf proberen/doen
- Vreemde inkijk/het uit handen geven
- Inschatting hulpvraag

Net als bovenstaande items schetsen onderstaande quotes een beeld van de moeilijkheden of drempels die ouders ervaren om de stap naar hulp te zetten.

“Erkennen dat er een probleem is dat je zelf niet meer kan oplossen. Het gevoel dat je geen back-up hebt en dat je alles zelf moet rondkrijgen.” Ouder SGW

“Niets, maar het is niet altijd duidelijk wat de bevoegdheid of focus is van de organisatie die je moet aanspreken ('Kan ik hiervoor terecht bij K&G, moet ik daarvoor langs de kinderarts...'). Daarom is een zoektocht op online communities (o.a. Zitdazo.be) makkelijker, duidelijker (en voor heel wat mensen laagdrempeliger).” Ouder Kruikebeke

“Het gevoel dat je het zelf niet kan” Ouder Lokeren

“Als je zelf een hulpverlenende achtergrond hebt, is het niet evident om hulp te gaan zoeken bij collega's” Ouder SGW

“Je geeft dan toe dat je het zelf niet weet/ niet kan.... dat het allemaal niet zo evident is.. en dat voelt als falen. Het is ook niet fijn als de hulp uit de omgeving komt... het aspect van privacy speelt daar natuurlijk een rol.” Ouder Kruiseke

“Welke instanties spreek ik aan? Schrik niet te kunnen uitleggen wat het probleem precies is, schrik om stempel te krijgen” Ouder Stekene

“Toegeven dat er iets fout loopt en hulp zoeken wil zeggen dat je het niet aan kan?” Ouder Lokeren

“In 2014 heb ik OCMW aangevraagd aangezien ik 6 maanden geen uitkering kreeg en geen werk kon vinden. Het werd geweigerd op dit moment en tot nu toe heb ik financiële problemen omdat ik toen 6 maanden mijn rekeningen moest betalen en geld lenen van de mensen. Dus nu ben ik gewoon bang om “neen” te horen.” Ouder SGW

“Ik denk vaak dat ik me te veel zorgen maak en het eigenlijk allemaal wel goed komt. ik zie tijdens mijn werk ook andere situaties waardoor ik de kleine problemen thuis kan relativiseren. Indien er echt iets ernstig zou zijn waar ik me zorgen om maak, dan zou ik het niet moeilijk vinden om hulp in te schakelen.” Ouder Kruiseke

“Drempel naar hulp vragen ifv opvoeden van kinderen is hoog (het ‘ik doe het als ouder niet goed/slecht gevoel’)” Ouder Lokeren

“Geen idee waar goede hulp (met regelmaat en opvolging) in de nabijheid te vinden behalve bij betalende psychologe - maar die kost uiteindelijk flink wat geld.” Ouder Kruiseke

“Ik veronderstel dat je zo lang mogelijk probeert om de problemen zelf op te lossen. Ik denk dat de meesten denken dat ze snel als ‘slechte’ ouder aanzien worden als ze hulp vragen.”

Ouder Stekene

“Omdat ik graag zelf mijn plan trek, dus enkel in nood zal ik hulp inschakelen.” Ouder Lokeren

“Schaamte, falen als ouder.” Ouder Kruiseke

“Niet wetende of je het wel nodig hebt. Denken dat er vele met zelfde probleem zitten en doordoen zoals we bezig zijn. En hopen dat het verbeterd met de leeftijd.” Ouder Kruiseke

Opvoedingsondersteuning in 'onze' gemeente of stad?

We vroegen aan ouders of ze, volgens hen, **in hun eigen gemeente of stad terecht konden met vragen rond de opvoeding of het gedrag van hun kinderen**. Vervolgens vroegen we, indien ze op de vorige vraag ja antwoordden, **waar ze die hulp dan konden vinden**. Dit was terug een open vraag zodat we enerzijds konden nagaan of het bestaande aanbod gekend is bij de ouders. Anderzijds gaf het ons ook de mogelijkheid om te kijken aan welke organisaties ouders opvoedingsondersteuning koppelen.

Tabel 21: Mate waarin ouders denken al dan niet terecht te kunnen in de eigen gemeente/stad

	Waasmunster n=92	Temse n=196	SGW n=135	Stekene n=227	Kruikebe n=182	Lokeren n=753
Ja	48	92	51	111	71	433
Nee	44	104	84	116	111	320

In Waasmunster en Lokeren denk iets meer dan 50% dat ze wel degelijk terecht kunnen in hun eigen gemeente en stad. In Temse, Sint-Gillis-Waas, Stekene en Kruikebe denkt iets meer dan 50% net dat ze er niet terecht kunnen. Tijdens het dialoogmoment te Lokeren werd er duidelijk aangegeven dat het **aanbod in de deelgemeenten te beperkt is**. De moeders gaven aan dat er te weinig speelruimte is en geen huiswerkbegeleiding of andere naschoolse activiteiten. Al het aanbod is gelegen in het centrum.

Onderstaand overzicht geeft weer wat ouders antwoorden op de vraag waar ze in hun gemeente of stad terecht kunnen. De n bij de gemeenten verwijst naar het aantal respondenten in die gemeenten. We merken echter op dat niet al de ouders deze vraag beantwoordden en dat verschillende ouders meer dan één dienst of organisatie vermeldden.

Waasmunster (n = 92)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (13) ▪ SOC. HUIS/OCMW (10) ▪ SPREEKUUR VOOR OUDERS (3) ▪ SCHOOL (11) ▪ ? (10) ▪ HUISARTS (5)
Temse (n = 196)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SCHOOL (39) ▪ K&G (33) ▪ ? (15) ▪ HUIS VAN HET KIND (13) ▪ ARTSEN (12)
Sint-Gillis-Waas (n = 135)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (21) ▪ ? (11) ▪ DIENST WELZIJN (6) ▪ SPREEKUUR VOOR OUDERS (3) ▪ SCHOOL (18) ▪ CLB (4) ▪ DOKTER (4)
Stekene (n = 227)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (49) ▪ SCHOOL (37) ▪ KINDEROPVANG (16) ▪ PSYCHOLOOG (15)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ? (13) ▪ ARTSEN (9) ▪ GEZINSBOND (7) ▪ CAMPUS PAUWEL HAUWE (7)
Kruikebe (n = 182)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SCHOOL (43) ▪ K&G (13) ▪ ? (15) ▪ DE KEERKRING (8) ▪ GEMEENTE (5)
Lokeren (n = 753)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (127) ▪ SCHOOL (105) ▪ CLB (123) ▪ HUIS VAN HET KIND (77) ▪ ARTSEN (37) ▪ KINDEROPVANG (23) ▪ DE KEERKRING (10) ▪ CAW (10) ▪ JAC (7) ▪ REVALIDATIECENTRUM (6) ▪ CGG (9) ▪ DE OPVOEDINGSLIJN (5) ▪ PSYCHOLOOG (12) ▪ ? (39)

Ook hier zien we dat er vaak verwezen wordt naar de school context. Kind & Gezin blijft een belangrijke speler. In de gemeenten waar er reeds een Huis van het Kind aanwezig is (zijnde Temse en Lokeren) wordt deze door een redelijk aantal ouders vermeld. Dit is mogelijk een rekruterings-effect aangezien de bevraging mede verspreid werd via deze huizen.

Tabel 22 geeft weer in welke mate ouders gebruik zouden maken van een bepaald initiatief mocht het ter beschikking zijn in hun gemeente of stad. Opvanginitiatieven in de vakantie en kinderopvang spannen hier de kroon. Ouders komen in latere antwoorden terug op de nood aan kinderopvang. In elke gemeente is men te vinden voor het gebruik van een speltheek en voor het bijwonen van informatie-, vormings- of themabijeenkomsten. Ook de online-hulpverlening (De Opvoedingslijn, Tele-onthaal...) is gewild bij de ouders. Kruikebe wijkt hier iets vanaf en zou er ook voor kiezen om gebruik te maken van een ontmoetingsplaats voor ouders en hun kinderen waar ze samen kunnen spelen. Ook een oudergroep of oudercursus haalt de top 5. Dit valt te verklaren doordat de oudergroepen die reeds in Kruikebe worden georganiseerd mee bevestigd werden in dit onderzoek. Deze ouders zijn reeds vertrouwd met dergelijke ondersteuningsvormen en het (positieve) effect ervan. Tijdens het dialoogmoment in Lokeren (Ontmoetingshuis De Mozaïek) gaven de aanwezige moeders aan dat een ontmoetingsruimte voor ouders en kinderen alsook themagerichte 'groepslessen' (met tolk) een meerwaarde zou zijn.

Tabel 22: mate waarin ouders gebruik zouden maken van een bepaald initiatief

JA	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikebeke	Lokeren
informatie-, vormings- of themabijeenkomst (bv. in de bibliotheek, op school, Gezinsbond,...)	66 (71,7 %)	132 (67,3 %)	94 (69,6 %)	150 (66,1 %)	124 (68,1 %)	471 (62,5 %)
sprekkuur (bv. een opvoedingswinkel, CAW)	40 (43,5 %)	58 (29,6 %)	49 (36,3 %)	77 (33,9 %)	77 (42,3 %)	273 (36,3 %)
plaats waar je speelgoed kan ontlenen (bv. een spelothek)	48 (52,2 %)	94 (48,0 %)	59 (43,7 %)	126 (55,5 %)	78 (42,9 %)	470 (62,4 %)
ontmoetingsplaats of -ruimte waar ouders en kinderen samen kunnen spelen	34 (37,0 %)	76 (38,8 %)	56 (41,5 %)	109 (48,0 %)	78 (42,9 %)	375 (49,8 %)
oudergroep, oudercursus, een oudertraining	40 (43,5 %)	74 (37,8 %)	53 (39,3 %)	104 (45,8 %)	81 (44,5 %)	262 (34,8 %)
begeleiding aan huis	30 (32,6 %)	59 (30,1 %)	35 (25,9 %)	79 (34,8 %)	64 (35,2 %)	253 (33,6 %)
kinderopvang	59 (64,1 %)	135 (68,9 %)	83 (61,5 %)	175 (77,1 %)	145 (79,7 %)	571 (75,8 %)
opvanginitiatieven in vakantieperiodes	71 (77,2 %)	145 (74,0 %)	103 (76,3 %)	191 (84,1 %)	151 (83,0 %)	581 (77,2 %)
telefonische hulplijn (bv. De Kind & Gezin lijn, De Opvoedingslijn, Tele-onthaal)	35 (38,0 %)	82 (41,8 %)	50 (37,0 %)	100 (44,1 %)	63 (34,6 %)	344 (45,7 %)
online hulplijn (bv. via e-mail of een online formulier Kind en Gezin, De Opvoedingslijn, Tele-onthaal)	42 (45,7 %)	107 (54,6 %)	60 (44,4 %)	127 (55,9 %)	74 (40,7 %)	416 (55,2 %)

We vroegen ouders niet alleen of ze gebruik zouden maken van een bepaald aanbod maar ook door wie ze het best ondersteund kunnen worden. Ook hier waren de resultaten heel gelijklopend. In analogie met de vraag wie of wat ouders ondersteunend vinden bij de opvoeding, vindt het merendeel van de ouders iemand uit hun nabije omgeving het meest ondersteunend en het best geplaatst om te helpen. Dit werd al eerder vastgesteld, uit ander onderzoek blijkt immers dat het informele netwerk doorgaans het 'beste' kanaal is. (Van Leeuwen, 2009) Recenter kwam men ook in het vzw De Keerkring-onderzoek tot dezelfde vaststelling (Nys & Van Leeuwen, 2017)

Daarnaast is er overtuigende voorkeur die uitgaat naar het raadplegen van websites, gevolgd door het raadplegen van literatuur en media. Meer dan de helft van de deelnemers vindt een gesprek met een beroepskracht ondersteunend. Het bijwonen van een informatie- of themabijeenkomst scoort in elke gemeente (met uitzondering van Lokeren) meer dan 45%.

Waasmunster (n = 92)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iemand uit de nabije omgeving (bv. vrienden, familie...) – 94.6% ▪ Websites raadplegen – 78.3% ▪ Folders, boeken, tijdschriften, weekbladen of dagbladen – 66.3% ▪ Informatie-, of themabijeenkomst, vormingsavond - 62,0% ▪ Een (consultatie)gesprek met een beroepskracht/onlinehulp – 52.2%
Temse (n = 196)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iemand uit de nabije omgeving (bv. vrienden, familie...) – 87.2% ▪ Websites raadplegen – 70.4% ▪ Folders, boeken, tijdschriften, weekbladen of dagbladen/onlinehulp – 53.1% ▪ Een (consultatie)gesprek met een beroepskracht – 47.4% ▪ Informatie-, of themabijeenkomst, vormingsavond - 45.9%
Sint-Gillis-Waas (n = 135)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iemand uit de nabije omgeving (bv. vrienden, familie...) – 88.1% ▪ Websites raadplegen – 77.8% ▪ Folders, boeken, tijdschriften, weekbladen of dagbladen – 65.9% ▪ Informatie-, of themabijeenkomst, vormingsavond - 62,2% ▪ Een (consultatie)gesprek met een beroepskracht – 59.3%
Stekene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ iemand uit de nabije omgeving (bv. vrienden, familie,...) – 90.3%

(n = 227)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Websites raadplegen – 73.6% ▪ Folders, boeken, tijdschriften, weekbladen of dagbladen – 67% ▪ Informatie-, of themabijeenkomst, vormingsavond - 55.5% ▪ Een (consultatie)gesprek met een beroepskracht – 55.1%
Kruikebe (n = 182)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iemand uit de nabije omgeving (bv. vrienden, familie...) – 86.8% ▪ Websites raadplegen – 68.1% ▪ Folders, boeken, tijdschriften, weekbladen of dagbladen – 62.1% ▪ Een (consultatie)gesprek met een beroepskracht – 58.8% ▪ Informatie-, of themabijeenkomst, vormingsavond - 58.2%
Lokeren (n = 753)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iemand uit de nabije omgeving (bv. vrienden, familie...) – 91.1% ▪ Websites raadplegen – 71.2% ▪ Folders, boeken, tijdschriften, weekbladen of dagbladen/onlinehulp – 59.5% ▪ Een (consultatie)gesprek met een beroepskracht – 51.3% ▪ Onlinehulp - 50.6% ▪ Informatie-, of themabijeenkomst, vormingsavond - 43.3%

Als antwoord op de vraag over welke thema's men graag **(meer) informatie of ondersteuning** wil, kunnen we terug per gemeente een top 5 weergeven. In deze weergave zien we dat in elke gemeente nagenoeg dezelfde thema's de top 5 bepalen. Sommige respondenten voegden specificaties toe aan hun keuze. Deze vindt u eveneens terug in onderstaande tabel.

Waasmunster (n = 92)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gebruik van internet, sociale media, gaming <i>Als grootouder meer info krijgen over de snelle evolutie (1)</i> <i>Voor oudere kinderen (1)</i> 2. Negatief, lastig gedrag <i>Eigenzinnig, hoogsensitief (1)</i> <i>Ruzie tussen broers en zussen (3)</i> <i>Driftbuien (1)</i> <i>Heel opstandige kinderen (1)</i> 3. Aanpak opvoeding in het algemeen 4. Omgang met anderen 5. School- of studieprestaties, school- of studie- of beroepskeuze <i>Hoe studiekeuze maken na 6de leerjaar? (1)</i>
Temse (n = 196)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatief, lastig gedrag <i>Puberteit (1)</i> <i>Liegen, echt niet luisteren (1)</i> <i>Onzeker over sociaal-emotionele ontwikkeling (1)</i> <i>Omgang met gevoelens en onzekerheid (1)</i> <i>Te snel huilen (1)</i> <i>Overlijden broertje (1)</i> <i>Peuterpuberteit (8)</i> <i>Niet slapen en eten (1)</i> <i>Flauw zijn (1)</i> <i>Tegenspreken (1)</i> <i>Omgang met autisme (1)</i> 2. Aanpak opvoeding in het algemeen 3. Voeding, eetgedrag 4. Omgang met anderen 5. Gebruik van internet, sociale media, gaming <i>Hoelang mag een kind gamen? (1)</i> <i>Gevaren, wat kan bij welke leeftijd? (1)</i>

Sint-Gillis-Waas <i>(n = 135)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aanpak opvoeding in het algemeen 2. Gebruik van internet, sociale media, gaming 3. Negatief, lastig gedrag Kind vraagt veel aandacht (1) Puberen, stout zijn, brutaal zijn (1) Driftbuien (1) Eigen zin, niet direct luisteren (1) Constant blijven zeuren (1) 4. School- of studieprestaties, school- of studie- of beroepskeuze 5. Omgang met anderen
Stekene <i>(n = 227)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatief, lastig gedrag <i>Puberteit (2)</i> <i>Driftbuien (3)</i> <i>Woede-uitbarstingen (1)</i> <i>Druk gedrag (1)</i> <i>Lastig gedrag (1)</i> 2. Aanpak opvoeding in het algemeen 3. Gebruik van internet, sociale media, gaming <i>Bij peuter – kleuter (1)</i> <i>Gsm-gebruik (1)</i> 4. Vrijtijdsbesteding <i>Wat is er te doen voor mijn kind? (1)</i> 5. Kinderopvang
Kruikebe <i>(n = 182)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatief, lastig gedrag <i>Mogelijk lastige pubers (1)</i> <i>Gedrag algemeen (1)</i> <i>Driftig zijn (1)</i> <i>Ruzie maken, lastig gedrag (1)</i> <i>Wat is "normaal" en waar zijn grenzen nodig? (1)</i> <i>Hoe omgaan met scheidingsangst bij kleuters (1)</i> <i>Tegenspreken (1)</i> <i>Agressie (1)</i> <i>Autisme (1)</i> <i>Depressie (1)</i> 2. Aanpak opvoeding in het algemeen 3. School- of studieprestaties, school- of studie- of beroepskeuze 4. Gebruik van internet, sociale media, gaming <i>Hoe bereid ik mijn kind voor/sensibilisering (1)</i> 5. Voeding, eetgedrag
Lokeren <i>(n = 753)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Negatief, lastig gedrag <i>Agressie kunnen kaderen (1)</i> <i>Driftbuien (7)</i> <i>Boosheid, roepen (2)</i> <i>Druk gedrag (3)</i> <i>Ruzie tussen kinderen, de "winnaar" willen zijn (1)</i> <i>Driftbuien, ruzie broer-zus (1)</i> <i>Hyperactiviteit, concentratieproblemen (1)</i> <i>Peuterpuberteit (5)</i> <i>Stout gedrag (1)</i> <i>Grenzen stellen (1)</i>

	<p><i>Emotioneel zijn, negatief ingesteld zijn (1)</i></p> <p><i>Liegen bij de andere ouder (1)</i></p> <p><i>Eigen zin willen doen (3)</i></p> <p><i>Niet luisteren, tegenspreken (11)</i></p> <p><i>Ruzie maken (2)</i></p> <p><i>Koppigheid, jaloers (2)</i></p> <p><i>Pesten (2)</i></p> <p><i>Straf geven (1)</i></p> <p><i>Niet antwoorden op vragen (1)</i></p> <p><i>Angst (2)</i></p> <p><i>ASS (1)</i></p> <p><i>Onbeleefd zijn (1)</i></p> <p><i>Buien (1)</i></p> <p><i>1 ouder negeren (1)</i></p> <p><i>Verlatingsangst (1)</i></p> <p><i>Hoogsensitiviteit (2)</i></p> <p><i>Wat is er normaal, wat hoort erbij (1)</i></p> <p><i>Zindelijkheid (1)</i></p> <p><i>Ongelukkig zijn (2)</i></p> <p><i>Agressief zijn (1)</i></p> <p><i>Te fel reageren op problemen (1)</i></p> <p><i>ADHD (3)</i></p> <p><i>Koppig karakter, grenzen aftasten (2)</i></p> <p><i>Puberteit (1)</i></p> <p><i>Zeuren, niet verder doen/treuzelen (1)</i></p> <p><i>Heel onhandelbaar (1)</i></p> <p><i>Autisme (2)</i></p> <p>2. Aanpak opvoeding in het algemeen</p> <p>3. Gebruik van internet, sociale media, gaming</p> <p><i>Schermtijd op iPad, tv... (4)</i></p> <p><i>Tips voor begrenzing, hoe compromis sluiten (2)</i></p> <p><i>Internet bij jonge tieners (1)</i></p> <p><i>Wat met een teveel aan tv (1)</i></p> <p><i>Wil het meer beperken maar slaag er niet goed in (1)</i></p> <p><i>Veilig op het net (2)</i></p> <p><i>Identiteit op internet (1)</i></p> <p>4. Voeding, eetgedrag</p> <p>5. Kinderopvang</p>
--	--

Over het antwoord op de vraag “Op welke manier wilt u het liefste op de hoogte gebracht worden van ondersteuningsinitiatieven?” zijn de respondenten unaniem. De school van hun kinderen is in elke gemeente het meest frequent gerapporteerde voorkeur kanaal.

Tabel 23: Mate van voorkeur in het kanaal om informatie tot bij de ouders te brengen

	Waasmunster	Temse	SGW	Stekene	Kruikeke	Lokeren
Sociale media (Facebook, Twitter,...)	43,50%	49,50%	27,40%	37%	46,20%	41,70%
Media (kranten, TV, radio,...)	29,30%	29,10%	52,60%	25,10%	23,60%	28,40%
De gemeentediensten	55,40%	34,70%	52,60%	53,70%	62,10%	50,70%
Diensten (CAW, K&G, Kinderopvang,...)	28,30%	28,10%	29,60%	31,70%	31,90%	26,30%
De school van mijn kinderen	60,90%	80,10%	68,10%	72,20%	79,10%	72%

Tips voor het beleid

Op het einde van de bevraging vroegen we aan de respondenten of ze nog tips voor het beleid hadden. De invulling van deze tips was volledig vrij en komt dus rechtstreeks van bij de bevroegde ouder. Het groeperen over de verschillende gemeenten heen en deze groepering bracht ons bij de volgende input:

Werk maken van en uitbreiding van kwalitatieve en betaalbare kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang, vakantieopvang (ook voor kinderen met een beperking) en speelpleinwerking.

“Voldoende flexibiliteit in de combinatie school/ opvang vs fulltime werken en aanvullend een mogelijkheid tot vrije tijd - sporten voor de kinderen op school en opvang.” Ouder Kruibeke

“Meer inzetten op goeie, creatieve begeleiding voor kinderopvang (ook tijdens de vakanties) en de naschoolse opvang.” Ouder Temse

“Meer toegankelijk en kenbaar maken van zomeropvanginitiatieven. Meer plaatsen in de (buitenschoolse) kinderopvang.” Ouder Lokeren

“Vind nog steeds de opvang onbetaalbaar tijdens vakanties voor alleenstaanden! Opties die er zijn voldoen niet aan mijn verwachtingen van een goede opvang, jobstudenten, weinig of geen ervaring met een kind dat net iets anders is...” Ouder Kruibeke

“Ga er niet te snel van uit dat ouders hun kinderen in de opvang dumpen. Kinderen vinden dat soms ook fijn en ouders doen dat bijna altijd omdat het echt niet anders kan. Er wordt veel flexibiliteit en mobiliteit van ouders verwacht. Als landelijke gemeente voel je daar qua opvang de gevolgen van. Het feit dat mensen langer zullen moeten werken zal ertoe leiden, dat er veel meer opvang nodig zal zijn. Nu vervullen veel grootouders daar willens nillens een belangrijke taak.” Ouder SGW

“Opvang wat goedkoper maken voor de alleenstaande die geen voorkeurtarief hebben omdat ze fulltime werken” Ouder Kruibeke

“Er moet een beter platform komen van opvang in de herfst-kerst-krokus-paasvakantie. Het speelnest is niet voor oudere kinderen meer. Dus moet je als ouder op zoek gaan naar andere initiatieven tijdens die vakantie.” Ouder Waasmunster

“Meer sportkampen organiseren zodat ze minder snel volzet zijn.” Ouder Stekene

“De hulp van grootouders is van onschatbare waarde. Dat zijn mensen waarvan je weet: die staan graag dag en nacht klaar. Daar kan je zonder scrupules hulp vragen. Bij de oudste kinderen konden wij op de volle steun van de grootouders rekenen. Maar bij de jongste kinderen kon dat niet meer door omstandigheden en viel deze hulp grotendeels weg en dan wordt het puzzelen voor opvang bij ziekte, schoolverlof...” Ouder SGW

“Zet in op lokale kinderopvang!” Ouder Waasmunster

“Iets meer duidelijkheid rond kinderen met een beperking en de gemeentelijke opvang.” Ouder Stekene

Meer veilige, schone en open speelruimte, spelterreinen en speeltuinen. Ook voor de kleinsten en in de deelgemeenten.

“Meer publieke speelruimte voor kinderen in de vorm van speelstraten, groen en veilige fietspaden.” Ouder Temse

“Meer speeltuinen op houtsoort voor elke leeftijd. Schommels, schuif af 's, nu staat er enkel een peuterspeeltuin maar niks voor grote kleuters, jammer. Meer evenementen voor kinderen zou ook super zijn!” Ouder SGW

“Speelplein in Eksaarde.” Ouder Lokeren

“Zorg voor voldoende groene ruimte waar kinderen mogen spelen (en geen afgesloten grasveld aan de kaai), speeltuinen, minder repressieve methoden, deftig toezicht aan het skatepark. Een goede BKO i.p.v. een opvang waar veel kinderen met tegenzin naartoe gaan.” Ouder Temse

“Meer speelgelegenheid, meer groen, minder beton, geboortebos.” Ouder Lokeren

Meer initiatieven voor kinderen (en hun ouders).

“Combineer naschoolse opvang met sport of andere vrijetijdsbestedingen om deze kinderen ook de kans te geven na school een sport of andere activiteit te doen met ouders die fulltime 9 tot 5 werken...” Ouder Kruibeke

“Naschoolse activiteiten aan school verbinden: sport, muziek, dans, tekenschool, ...” Ouder Lokeren

“Meer activiteiten voor gezinnen organiseren, ouders betrekken.” Ouder Temse

“Er bestaat reeds een enorm aanbod, waar we vaak het bos door de bomen niet meer zien. Graag verbondenheid. Tevens wordt er veel terecht opgezet voor anderstalige nieuwkomers, kwetsbare gezinnen, probleemsituaties ... maar ook gewone tweeverdieners, sterke gezinnen hebben vaak onzekerheden. Ook voor hen is er een drempel want ieder verwacht dat zij het opvoeden wel kennen. Wat doe ik als ik zie dat mijn kind niet gelukkig is, voed ik hem te braaf op, ik vind geen tijd om met mijn kind te spelen...” Ouder Stekene

“Laat het Huis van het kind niet enkel virtueel bestaan, maar zorg voor een echt huis. Zorg voor meer ondersteuning van mensen in moeilijkheden. Het (kinder)armoedepercentage ligt véél te hoog in onze gemeente.” Ouder Temse

“Ik werk in de sociale sector met kinderen en vind het zeker raadzaam om meer initiatieven te organiseren in deze regio die laagdrempelig werken.” Ouder Stekene

Meer verkeersveiligheid (veilige fietspaden, zebrapaden, openbaar vervoer...) zeker in de omgeving van de scholen.

“Veilig fietsverkeer naar school en in de schoolomgeving is ook 1 van de bekommernissen die je als ouder hebt.” Ouder Stekene

“Voorzie veilige fietspaden in Eksaarde.” Ouder Lokeren

“Omwille van het drukke verkeer in Temse centrum, hou ik mijn kinderen binnen en laat ik hen nooit alleen buiten. Zelfs niet voor een klein bezoek aan bvb de bakker om de hoek. Ik zal ook nooit mijn kinderen laten fietsen in het gevaarlijke verkeer. Hierdoor beperk ik hun sociale contacten en hun ontwikkeling. Een veilige omgeving, waar een kind met een normaal bewustzijn van de gevaren van

verkeer, kan vertoeven/wandelen met vriendjes zou de sociale ontwikkeling en verdraagzaamheid verhogen.” Ouder Temse

“Meer aandacht voor fietsen, verkeersveiligheid, open ruimte en wandelmogelijkheden.” Ouder Lokeren

“Muziekschool, bib en sporten, speelplein zijn allemaal gecentraliseerd in hartje Stekene. Daar is niks mis mee, maar ik vind het wel bijzonder jammer dat een kind dat buiten de dorpskern woont niet meer met het openbaar vervoer tot bij deze gelegenheden geraakt. Het nieuwe belbusprogramma biedt géén oplossing meer. Dat wil concreet zeggen dat indien je kind muziekschool volgt, je als ouder 3x per week mee kan reizen en ter plaatse moet wachten, want een uurtje is te kort om weer huiswaarts te keren.” Ouder Stekene

“Een veiligere gemeente. Dan bedoel ik: overal deftige fietspaden en voetpaden. Aandacht voor activiteiten voor de jeugd. Meer activiteiten die ervoor zorgen dat er meer mensen het de moeite vinden om hier eens buiten te komen. Een winkelstraat stimuleren en wat meer versiering op straat bijvoorbeeld met Kerstmis. Properdere straten.” Ouder Waasmunster

“In de deelgemeente Eksaarde zijn er geen buitenspeelactiviteiten mogelijk. Jammer dat een speeltuin ontbreekt. De verplaatsing maken naar Lokeren is niet altijd haalbaar.” Ouder Lokeren

“Het verder blijven verbeteren van fietspaden en veiligheid algemeen. Ik blijf het toch gevaarlijk vinden om mijn kinderen met de fiets naar school te laten gaan.” Ouder Temse

“Heel wat m.b.t. kinderen en ouderschap: meer groene ruimte/speelruimte in het stadscentrum voor kinderen (alles wordt volgebouwd, er zijn nochtans veel mogelijkheden geweest) + meer diversiteit in stedelijke scholen aan de rand + financiële middelen niet enkel voor stedelijke scholen + meer voetpaden die buggyvriendelijk zijn + ...” Ouder Lokeren

Meer aanbod voor tieners (tienerwerking, ontmoetingsplaatsen...).

“Zomeractiviteiten voor pubers +12-jarigen.” Ouder SGW

“Voldoende gevarieerde en uitdagende vakantieopvang (grote vakantie) ook voor pubers bv. muziekstage, toneel, dans, drama, zang, musical...” Ouder Lokeren

“Extra jeugdhuis of toch meer info over de activiteiten.” Ouder Lokeren

“Wat als kinderen te groot worden voor sportkampjes (12 jr.) en te klein om in de vakanties alleen of bij de grootouders te blijven? Moeilijke overbruggingsperiode. Er zouden meer zinvolle toffe initiatieven moeten zijn voor die leeftijdscategorie.” Ouder Lokeren

“Jammer dat er zo weinig uitgangplaatsen zijn voor de jeugd. Onlangs nog met jongeren gepraat daarover. Ouder Lokeren

“Graag een ontmoetingsplaats voor tieners. Geen recreatiemogelijkheden in de buurt.” Ouder Waasmunster

“Meer activiteiten voor +13j.” Ouder Lokeren

Meer infomomenten, vormingsmomenten, ...

“Graag initiatieven rond weerbaarheid en rond het hoe kinderen constructief leren omgaan met kleine en grote tegenslagen.” Ouder Kruibeke

“Regelmatig infosessies over duurzaam opvoeden: bv. wasbare luiers, billendoekjes of over opvoedingsthema's door een deskundige.” Ouder Lokeren

“Ik denk dat investeren in opvoeding een goede keuze is, mogelijks d.m.v. een breed aanbod (voor kansarme en kansrijke gezinnen). Mindful opvoeden en verbindend zijn voor mij boeiende thema's” Ouder Kruibeke

“Sociale media, invloed ervan wordt nooit besproken! Alhoewel het de plek is om kinderen positief/negatief te beïnvloeden.” Ouder Lokeren

“Vormingsavonden rond opvoeding zijn zeker welkom.” Ouder SGW

“Organiseer meer infoavonden zoals deze! Laat dit weten via de school.” Ouder Waasmunster

“Advies over gevolgen van gescheiden ouder zou wel welkom zijn. Andere opvoeding, gezinssituatie, luxe...Kinderen dienen zich constant aan te passen, week na week. Is dat wel goed voor hen?” Ouder Lokeren

“Aandacht voor nieuw-samengestelde gezinnen in beleid, scholen, ontwikkelen van nieuwe initiatieven.” Ouder Temse

“Graag meer themagerichte avonden i.v.m. leeftijdsgebonden opvoeden. Vorig jaar slechts 1 avond i.v.m. gamen en gebruik van sociale netwerken, is naar mijn mening nogal een mager aanbod.” Ouder SGW

“Vergeet de alleenstaande ouder niet, zowel in het aanbod als in de infosessies...” Ouder Lokeren

Maak werk van uitwisseling rond opvoeden

“Hou ook rekening met de ouders van kinderen die niet online zijn, of niet voldoende Nederlands spreken om vragenlijsten in te vullen. Ook landelijke gemeenten zoals Stekene zijn deze gezinnen heel belangrijk om op in te zetten, elk kind is belangrijk genoeg om kansen te krijgen, ook als de ouders sociaal niet sterk genoeg zijn om hun stem te laten horen.” Ouder Stekene

“Het is heel zinvol dat er een netwerk is van verschillende organisaties zodat ouders kunnen kiezen wat hen het best ligt.” Ouder Waasmunster

“Ruimtes ter beschikking stellen waar ouders elkaar kunnen ontmoeten en kinderen samen kunnen spelen. Initiatieven ondersteunen zodat ouders samen in kinderopvang kunnen voorzien. Buitenschoolse opvang geen 3 weken dicht in de grote vakantie.” Ouder Lokeren

“Het zou fijn zijn moest er een ontmoetingsplaats zijn voor gezinnen, zonder dat je direct naar een dienst moet gaan waar je geconfronteerd wordt met een veel kwetsbaardere doelgroep of complexe problemen i.p.v. gewone vragen rond opvoeding.” Ouder Temse

“Ondersteuning van kansarme ouders. Opvoedingsondersteuning zou geen fin. kater mogen opleveren. Meer aandacht voor armoede.” Ouder Stekene

“Luisteren naar de noden van ouders.” Ouder Waasmunster

“Ouders samenbrengen met een professional/coach om te praten, discussiëren over bepaalde opvoedingsonderwerpen” Ouder Stekene

“Ik denk dat een goede samenwerking met de scholen en de zorgleerkrachten een goede basis vormen om te weten wat er leeft bij de gezinnen van Waasmunster of waar de noden liggen.” Ouder Waasmunster

“Het samenbrengen van mensen rond bepaalde thema’s in de opvoeding.” Ouder Stekene

Meer huiswerkbegeleiding

“Naschoolse opvang mogelijk maken OP de school MET begeleide leerkrachten (huiswerkbegeleiding) zodat fulltime werkende ouders bij hun kinderen Q-time kunnen hebben i.p.v. het praktische werk: huishouden/koken, huiswerk, slapen...” Ouder Temse

“Naschoolse huiswerkbegeleiding op school zou een hele hulp zijn voor gezinnen met twee werkende ouders!!” Ouder SGW

“Graag huiswerkbegeleiding voor kinderen thuis.” Ouder Lokeren

Meer inzetten op bekendmaking van het aanbod

“Ik denk dat er al heel wat kanalen zijn. Enkel een aanspreekpunt voor een specifiek probleem zou nog welkom zijn. In het bijzonder dan over het gedrag van onze kleuter. Een lezing vind ik dan minder nuttig omdat het toch altijd heel individuele dingen zijn. Misschien is een consult thuis daarvoor de beste oplossing?” Ouder Kruibeke

“Centralisatie van informatie.” Ouder SGW

“Centraal infopunt.” Ouder Lokeren

“Infokanaal om door verwezen te worden naar de juiste diensten.” Ouder Stekene

“Misschien meer zichtbaar maken van aanbod op velerlei openbare plaatsen” Ouder Waasmunster

“Beperkte kennis over aanbod, ik vraag weleens iets aan de mensen van buitenschoolse opvang of aan de school. Moest er echt iets ernstigs zijn op één der ontwikkelingsgebieden, geen idee. Via de enquête heb ik nu weet dat ik naar de gemeente kan bellen.” Ouder Kruibeke

“Meer reclame maken voor wat er te doen is in Lokeren” Ouder Lokeren

“Meer promotie maken rond het Huis van het kind.” Ouder Temse

“Zet volop in op communicatie. Een aanbod heeft pas zin als het tot bij de gebruiker geraakt. Succes!” Ouder Stekene

Bevraging werkveld

Opvoedingsondersteuning

In dit deel geven we de resultaten weer van de bevraging van het werkveld. De antwoorden en suggesties die vanuit de dialoogtafels verzameld werden, zijn meegenomen en verwerkt in onderstaande weergave. Ze maken echter geen deel uit van de cijfergegevens uit de onlinebevraging van het werkveld.

We beginnen dit onderdeel met de antwoorden op de vraag **“Wat roept de term opvoedingsondersteuning bij u op?”** Dit was een open vraag en de respondenten waren dus geheel vrij in hun antwoord. Onderstaand vindt u een verzameling van quotes die de respondenten gaven als antwoord op deze vraag. Zoals u kan lezen wordt het begrip opvoedingsondersteuning **heel ruim ingevuld**. Het krijgt zowel een **preventieve als curatieve invulling** en een **breed spectrum van ondersteuningsvormen** die gaan van uitwisseling, kinderopvang, ontmoeting, verbinding, opvolging, netwerking, adviesverlening, het creëren van ademruimte, een luisterend oor... tot begeleiding aan huis. Het moet er zijn voor **toekomstige ouders, alle ouderfiguren** maar ook voor **professionelen die werken met kinderen**. Het zou ondersteuning moeten bieden zowel bij **kleine als grote vragen**, voor zowel **kleine als grote kinderen**. Het moet **laagdrempelig** zijn en **versterkend** werken.

“Een plek waar ouders met grote en kleine vragen terecht kunnen. Bereikbaarheid en openheid moeten centraal staan, zodat de stap voor ouders klein is.” Anoniem Lokeren

“Op een correcte vriendelijke consequente manier jonge kindjes, kinderen opvoeden tot volwaardige volwassenen. Bijschaven waar het nodig is, en dat begint al van in de "wieg".” Anoniem Kruibeke

“Begeleiden van ouders in het traject van het opgroeiend kind.” Anoniem SGW

“Het kunnen in gesprek gaan over opvoeding, opvoedingstips en dit op een laagdrempelige, respectvolle wijze” Anoniem Lokeren

“Een belangrijke nood waar veel ouders iets aan kunnen hebben. Dankzij ondersteuning die tijdig wordt aangeboden kunnen sommige problemen al voorkomen worden. Het is voor sommige ouders een hele taak om hun kinderen op een gezonde manier op te voeden - als ze zich daarbij ondersteund voelen, kan hen dat alleen maar sterker maken. Heel belangrijk dus, als we aan de toekomst willen werken.” Anoniem Stekene

“Een plaats/ forum waar je terecht kan met vragen over opvoedingsproblemen. Bij eenvoudige 'problemen' kan een luisterend oor al voldoende zijn, is het probleem uitgebreider dan kan er ook gericht doorgestuurd worden naar meer specifieke hulp naargelang het probleem.” Anoniem Kruibeke

“Info en steun krijgen bij het opvoeden van je kinderen. Samen als ouder, leerkracht, opvoeder, grootouder... samenwerken aan de beste opvoeding voor het kind.” Anoniem SGW

“Hulp die wordt geboden aan personen die onvoldoende "kundig" zijn in het opvoeden van kinderen (jong en oud).” Anoniem Lokeren

“Hulp bieden op vraag van de ouders bij de opvoeding van hun kinderen.” Anoniem SGW

“Tips & tricks bij de opvoeding, een klankbord, professionals die weten waarover ze spreken,...” Anoniem SGW

“Een luisterend oor - handvaten aanreiken - zonder te veroordelen.” Anoniem Lokeren

“Veel werk van de overheid uit, wij doen ons best maar hebben niet de financiële middelen om iedereen ten goede te helpen.” Anoniem Temse

“Via opvoedingsondersteuning kunnen we de gezinnen versterken. Het creëert nieuwe kansen voor kinderen en gezinnen en het biedt ondersteuning aan zij die professioneel werken met de gezinnen.” Anoniem SGW

“In het belang van het kind, hulp inschakelen op vraag van ouders of andere betrokkenen” Anoniem Lokeren

“Sommige ouders hebben geen tijd voor hun kinderen, of willen er geen tijd voor vrijmaken. Het kan ook zijn dat zij de taal niet verstaan, of niet bekwaam genoeg zijn om hun kinderen op te voeden. En dan zwijgen we nog over het financiële probleem.” Anoniem Stekene

“Preventief en curatief antwoorden vinden opvragen als opvoeder of begeleider van kinderen.” Anoniem Temse

“Het opvoeden van een kind wordt toch wel onderschat. Ik denk dat veel ouders wel wat tips en tricks kunnen gebruiken bij de opvoeding van hun kind(eren)” Anoniem Waasmunster.

“Naast de klassieke opvoeding thuis, op school en/of de jeugdbeweging/sportclub zie ik dit in een breder kader. Gespecialiseerde instanties kunnen ondersteunend werken, maar daarvoor moeten er natuurlijk ook financiële middelen vrijgemaakt worden. Als leerkracht denk ik daarbij in de eerste plaats aan het M-decreet : op zich een prachtig initiatief, maar door de beperkte (financiële) middelen van bij het begin al gedoemd om grotendeels te mislukken.” Anoniem Kruikebe

“Ondersteuning voor mensen die vragen hebben rond de opvoeding van hun kinderen en die dan terecht kunnen bij bepaalde organisaties.” Anoniem Kruikebe

“Al dan niet tijdelijke begeleiding van ouders met opvoedingsproblemen van welke aard ook.” Anoniem Stekene

“Hulp bij problemen en antwoorden op vragen rond opvoeding van ouders. Ondersteuning in ruimer traject van ouders die hieraan nood hebben.” Anoniem Lokeren

“Mensen bewust maken van en hulp bieden bij hun belangrijke rol in de opvoeding van kinderen.” Anoniem Temse

“Het steunen van personen, professioneel (kindbegeleidsters, ...) of privé (ouders, grootouders...) in de opvoeding van hun kind. Hen handvatten aanreiken, samen oplossingen zoeken voor opvoedingsvragen, ... En dit alles in het belang van het kind of de kinderen opdat zij kunnen ontwikkelen in de beste omstandigheden en de basis meekrijgen om zichzelf te kunnen ontplooiën in hun verdere leven.” Anoniem Lokeren

“Ondersteuning/begeleiding voor iedereen die met kinderen in contact komt/opvoedt” Anoniem Waasmunster

“Vraag naar info, advies, steun, luisterend oor, doorverwijzing, praktische ondersteuning (vb. opvang), enz. Gesteld door de ouders en/of professionals (vb. leerkracht).” Anoniem Waasmunster

“Ondersteuning voor toekomstige ouders en ouders die reeds kinderen hebben. Begeleiding omtrent opvoeding, verzorging en eventuele doorverwijzing naar andere hulpverlening.” Anoniem Waasmunster

“Ondersteuning die verschillende personen, diensten, netwerken kunnen geven aan ouders en/of opvoedingspersonen. Hierbij denk ik aan onthaalouder, leerkrachten, grootouders, ... Wanneer er vraag is naar hulp, kunnen externen hierbij helpen.” Anoniem Lokeren

“Wanneer er een probleem opduikt binnen de opvoeding van een kind, kan men hulp invoeren. Dit kan extra zorg zijn, externe mensen/ organisaties. Men gaat ouders ondersteunen in het opvoeden van hun kind als derde partij. DE ouders blijven hier wel de pilaren. Derde partijen ondersteunen mee het gewicht.” Anoniem Waasmunster

Er werd eveneens een duidelijk antwoord geformuleerd op de vraag ‘Tot welke doelgroep moet opvoedingsondersteuning zich richten?’ We kunnen de antwoorden bundelen en synthetiseren tot: iedereen die met opvoeding te maken heeft: **overwegend alle ouderfiguren, alle gezinnen en alle professionelen die werken met en rond gezinnen.** Verschillende respondenten brengen **kwetsbare ouders (in het bijzonder)** onder de aandacht. Er wordt voorgesteld om opvoedingsondersteuning **verplicht** te maken zodat ‘gezinnen die het nodig hebben’ het ook effectief gebruiken.

“Tot alle opvoeders (toekomstige ouders, ouders, grootouders, pleegouders, plusouders, leerkrachten, hulpverleners, ...)” Anoniem Waasmunster

“Ouders en kinderen ! Leerkrachten in de klas bij moeilijke leerlingen kunnen best ook ondersteuning gebruiken.” Anoniem Stekene

“Tot elke opvoeder. Speciale aandacht voor moeilijke situaties, kwetsbare gezinnen & kinderen. Aandacht voor verschillende opvoedingsculturen.” Anoniem Waasmunster

“Iedereen met opvoedingsvragen + groepen die geen aandacht besteden aan opvoeding door onwetendheid, gebrek aan goede voorbeelden.” Anoniem Temse

“Iedereen die met kinderen opvoeden te maken heeft” Anoniem Stekene

“Doelgroep moet bereikbaar zijn voor iedereen. Je mag hier niemand achteruitduwen of vooruitduwen.” Anoniem Temse

“Gezinnen, Families (grootouders, betrokken tantes/nonkels...), maar ook tot professionele diensten, hulpverleners aan huis, ...” Anoniem Waasmunster

“Iedereen. Dit is een probleem in alle lagen van de bevolking. Rijk, arm, kleurling of blank, het maakt niets uit. Een beetje meer openheid van iedereen zou vele kunnen helpen!” Anoniem Stekene

“Tot alle ouders, voor alle leeftijden. Eigenlijk zou ondersteuning verplicht moeten zijn. Het duurt soms te lang voor ouders hulp komen vragen. En helaas zijn er ook ouders die de mist in gaan en waar nooit wordt ingegrepen...” Anoniem Temse

“In de eerste plaats tot gezinnen problematische opvoedingssituaties, gezinnen die volgens scholen in aanmerking komen. Als leerkracht heb je een vrij goed zicht op de dagdagelijkse aanpak van een gezin. Naar mijn idee wordt daar nog te weinig op gesteund of vertrouwd. Een clb of k&g zien de kinderen niet op dagdagelijkse basis.” Anoniem Lokeren

“Tot alle ouders met zorgen of vragen over de opvoeding, gezondheid, ontwikkeling van hun kind.” Anoniem Kruibeke

“Hulpvraag op maat... je kan hier niet echt een doelgroep op 'zetten'.” Anoniem Stekene

“Kinderdagverblijven - ouders - verantwoordelijken zowel in kinderdagverblijven als op scholen.” Anoniem Temse

“Moeilijk opvoedbare kinderen, ondersteunen om onzichtbare problemen op te sporen of signalen hiervan te detecteren om zo vroegtijdig te kunnen ingrijpen/doorsturen/adviseren.” Anoniem SGW

“Vaak zijn dit ouders die thuis ook niet het beste voorbeeld hebben gehad en waar ze nu ze zelf een gezin hebben allemaal een beetje in de soep draait, maar soms ook mensen die door probleemgedrag van hun kinderen in een heel moeilijke en ingewikkelde situatie komen.” Anoniem Kruibeke

“Tot elke doelgroep, we zien vaker en vaker dat de 'middenklasse' wegloopt van moeilijke situaties en dan liever hun kind niet op uitjes meenemen of overal 'droppen' om rust te hebben.” Anoniem Temse

“Iedereen: gewone gezinnen met info, hulp voor probleemgezinnen; elke leeftijd in acht nemend.” Anoniem SGW

“Ik zou vooral spreken over het meervoud = doelgroepen, want dit kan heel divers zijn, nl anderstaligen die nieuw in Kruibeke komen wonen, hebben andere opvoedingsondersteuning nodig dan kansarme gezinnen die voortdurend moeten aankloppen bij het OCMW.” Anoniem Kruibeke

“Elke doelgroep die ondersteuning nodig heeft op vlak van opvoeding.” Anoniem Lokeren

“Kansarmen? maar elke ouder die problemen heeft en ondersteuning nodig heeft, zou gehoord moeten worden.” Anoniem Kruibeke

“Tot alle ouders. Iedereen moet zich welkom voelen hoe klein of groot de vraag ook is. Wanneer de toegang laagdrempelig is, zullen ook ouders met grotere vragen sneller komen.” Anoniem Lokeren

“Ouders en grootouders met (klein)kinderen, begeleiders die werken in de kinderopvang. Anoniem Temse

“Ik denk vooral naar ouders met jonge kinderen (baby, peuter en kleuter). Als men al een goede start heeft en weet dat men ondersteuning kan krijgen als dat nodig is lijkt me dat al een belangrijke stap.” Anoniem Lokeren

“Tot alle doelgroepen, vooral mensen die aangeven dat ze het niet alleen meer kunnen oplossen en dit zit in elke klasse van mensen, alleen vinden mensen met geld of een hogere opleiding dikwijls zelf meer de weg en is het voor anderen wat moeilijker.” Anoniem Kruibeke

“Ouders, en dat het Ok is als het eens wat minder gaat. Met de sociale media wil iedereen het altijd beter doen dan wat ze zien op de ander zijn pagina. (Triestig maar wel de maatschappij van vandaag).” Anoniem Lokeren

Opvoedingsfiguren en -situaties

Tabel 24 toont dat de respondenten die de online bevraging invulden binnen hun werkcontext met **alle opvoedingsfiguren** in aanraking komen. Het gaat voornamelijk over **ouders (98%), grootouders (82%)** en **plusouders (76%)**. **Pleegouders** en **toekomstige ouders** scoren iets lager (**58% en 52%**).

Tabel 24: Weergave van de mate waarin professionals in aanraking komen met bepaalde opvoedingsfiguren binnen hun werkcontext

	Waasmunster n = 24	Temse n = 10	SGW n = 27	Stekene n = 51	Kruikebeke n = 22	Lokeren n = 39
Toekomstige ouders	70,80%	50,00%	33,30%	41,30%	54,50%	64,10%
Ouders	100,00%	100,00%	96,30%	98,00%	95,50%	97,40%
Pleegouders	62,50%	30,00%	59,30%	54,90%	63,60%	61,50%
Grootouders	83,30%	80,00%	81,50%	76,50%	81,80%	89,70%
Plusouders	70,80%	60,00%	63,00%	78,40%	72,70%	89,70%
Professionele opvoedingsverantwoordelijken	91,70%	70,00%	81,50%	72,50%	81,80%	84,60%

Tabel 25: Komen ouderfiguren langs met vragen over hun opvoedingssituatie?

	Waasmunster n = 23	Temse n = 10	SGW n = 26	Stekene n = 51	Kruikebeke n = 22	Lokeren n = 38
Ja	65,20%	90,00%	88,50%	80,40%	90,90%	97,40%
Nee	34,80%	10,00%	11,50%	19,60%	9,10%	2,60%

De respondenten melden dat **ouderfiguren wel degelijk langskomen met hun vragen** over hun opvoedingssituaties (85% ja t.o.v. 15% nee). We vroegen de respondenten, indien ouderfiguren langskomen, **in welke opvoedingssituatie ze zich dan bevinden**. Alle situaties komen in hoge mate voor. We zien wel dat **opvoedingsspanning het vaakst voorkomt (88%)** gevolgd door **gewone opvoedingssituaties (79%)**. Toch kennen **opvoedingscrisis** en de **problematische opvoedingssituaties** een percentage van **48% en 46%**.

Tabel 26: In welke opvoedingssituaties bevinden ouderfiguren zich wanneer ze vragen hebben?

	Waasmunster n = 16	Temse n = 9	SGW n = 24	Stekene n = 41	Kruikebeke n = 20	Lokeren n = 38
Gewone opvoedingssituatie (het opvoedingsproces verloopt harmonieus. Vragen waarmee ouders worden geconfronteerd kunnen op een bevredigende manier worden opgelost door de ouders)	81,30%	55,60%	75,00%	78,00%	85,00%	84,20%
Opvoedingsspanning (de ouders ervaren ongerustheid en onzekerheid over het eigen handelen. De opvoeding is onder druk komen te staan)	93,80%	88,90%	100,00%	80,50%	70,00%	94,70%
Opvoedingscrisis (het handelen van de opvoeder is niet toereikend en ouders nemen in toenemende mate hun toevlucht tot noodoplossingen. Zij zijn ontevreden over de situatie en hebben ambivalente gevoelens over het kind)	81,30%	22,20%	33,30%	53,70%	35,00%	50,00%
Problematische opvoedingssituatie (er worden ernstige opvoedingsproblemen ervaren. De balans tussen risico- en protectieve factoren is ernstig verstoord. Er is intensieve hulp nodig om uit de impasse te geraken)	75,00%	44,40%	33,30%	53,70%	20,00%	44,70%

Opvoedingsondersteuning in 'onze' gemeente/stad?

Onderstaand overzicht geeft weer wat de professionals antwoorden op de vraag **waar ze denken in hun gemeente of stad terecht te kunnen**. De n bij de gemeenten verwijst naar het aantal respondenten in die gemeenten. We merken echter op dat niet alle respondenten deze vraag beantwoordden en dat verschillenden meer dan één dienst of organisatie vermeldden.

We zien hier dat K&G vaak vermeld wordt en dat de scholen (net als bij de ouders) hoog scoren. Dit valt mogelijk te verklaren doordat de meeste respondenten werken in het onderwijs. Ook De Keerkring en het spreekuur voor ouders zijn een gekend kanaal. Het feit dat we gedurende de periode van het onderzoek extra aanwezig waren in de gemeenten, kan daartoe bijgedragen hebben. De kinderopvang wordt in sommige gemeenten vermeld. Opmerkelijk is dat men in Stekene verwijst naar een Huis van het Kind terwijl Stekene geen huis heeft. Verschillende verklaringen kunnen hier aan de orde zijn: misschien hebben ze het aspect 'in de eigen gemeente of stad' over het hoofd gezien of vereenzelvigen ze het aanbod van Kind & Gezin met dat van een Huis van het Kind.

Waasmunster (n = 24)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (8) ▪ SOC. HUIS/OCMW (16) ▪ SPREEKUR VOOR OUDERS/ DE KEERKRING (8) ▪ SCHOOL/CLB (12)
Temse (n = 10)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SCHOOL/CLB (5) ▪ K&G (6) ▪ SPREEKUR VOOR OUDERS (4) ▪ HUIS VAN HET KIND (3)
Sint-Gillis-Waas (n = 27)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (13) ▪ ? (4) ▪ OCMW (7) ▪ SPREEKUR VOOR OUDERS/DE KEERKRING (10) ▪ SCHOOL/CLB (14) ▪ KINDEROPVANG (6)
Stekene (n = 51)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (19) ▪ SCHOOL/CLB (28) ▪ KINDEROPVANG (5) ▪ OCMW (10) ▪ SPREEKUR VOOR OUDERS/DE KEERKRING (14) ▪ ? (9) ▪ HUIS VAN HET KIND (4)
Kruibeke (n = 22)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SCHOOL/CLB (14) ▪ K&G (6) ▪ OCMW (10) ▪ K&G (6) ▪ DE KEERKRING (3) ▪ KINDEROPVANG (3) ▪ ? (3) ▪ GEMEENTE (3)
Lokeren (n = 39)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (13) ▪ SCHOOL/CLB (25) ▪ HUIS VAN HET KIND (16) ▪ KINDEROPVANG (4) ▪ DE KEERKRING (7) ▪ DE MOAZOART (4)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PSYCHOLOOG (4) ▪ ? (3)
--	---

Doorverwijzing

Tabel 27 vertelt ons het volgende over **het doorverwijsgedrag van de respondenten**. Een minderheid verwijst **dagelijks (2%)** en **wekelijks (6%)** door. **35% verwijst maandelijks** door tegenover **28% jaarlijks** en **39% zelden**. **2%** verwijst **nooit** door. Laat duidelijk zijn dat we daarmee geen evaluatieve uitspraak doen over de mate waarin al dan niet doorverwezen worden. Deze bevraging laat ons dat immers niet toe.

Tabel 27: Mate waarin professionals ouders doorverwijzen

	Waasmunster n = 24	Temse n = 10	SGW n = 25	Stekene n = 44	Kruikebeke n = 22	Lokeren n = 34
Dagelijks	0,00%	0,00%	0,00%	2,30%	0,00%	5,90%
Wekelijks	8,30%	10,00%	4,00%	2,30%	0,00%	14,70%
Maandelijks	45,80%	10,00%	28,00%	40,90%	45,50%	26,50%
Jaarlijks	16,70%	30,00%	40,00%	36,40%	18,20%	23,50%
Zelden	45,80%	40,00%	36,00%	31,80%	45,50%	41,20%
Nooit	4,20%	10,00%	0,00%	0,00%	4,50%	0,00%

We vroegen de respondenten wat maakt dat ze al dan niet doorverwijzen. We kunnen hier (over de gemeenten heen) de onderverdeling maken in **redenen om wel door te verwijzen** en **redenen om niet door te verwijzen**. Dit brengt ons bij het volgende overzicht:

Redenen om **wel** door te verwijzen:

- Motivatie van de ouders om hulp te zoeken en te aanvaarden;
- Wanneer men zelf geen passend antwoord meer kan bieden;
- Wanneer er geen expertise in huis is;
- Problematiek te zwaar;
- Het welzijn van het kind;
- Wanneer de noden van het gezin heel groot zijn;
- Het ontbreken van een sociaal vangnet bij het gezin.

Redenen om **niet** door te verwijzen:

- Motivatie van de ouders om hulp te zoeken en te aanvaarden;
- De draagkracht van de ouders;
- Men pakt het 'probleem' zelf aan binnen de eigen organisatie;
- Te weinig contact of impact op het gezin in kwestie;
- Te weinig zicht op de gezinssituatie;
- Het ontbreken van een mandaat, niet onze bevoegdheid of opdracht;
- Te weinig of geen kennis van het aanbod;
- Te weinig hulp voorhanden;
- De lange wachtlijsten.

We polsten ook **naar welke organisaties de respondenten al hadden doorverwezen**. Onderstaand schema geeft de organisaties weer die werden vermeld en het aantal keer ze vermeld werden.

Opnieuw verwijst de n bij de gemeenten naar het aantal respondenten in die gemeenten. We merken echter op dat niet al de respondenten deze vraag beantwoordden en dat verschillenden meer dan één dienst of organisatie vermeldden. We zien hier een **mix van diensten/organisaties en privé-initiatieven**.

Waasmunster (n = 24)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (6) ▪ SOC. HUIS/OCMW (3) ▪ SPREEKUUR VOOR OUDERS/ DE KEERKRING (13) ▪ SCHOOL/CLB (9) ▪ PSYCHOLOOG (6) ▪ CKG (4) ▪ ARTSEN (3) ▪ CAW (3)
Temse (n = 10)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SCHOOL/CLB (3) ▪ K&G (4) ▪ SPREEKUUR VOOR OUDERS (3) ▪ ARTSEN (2) ▪ DE TANDEM (2)
Sint-Gillis-Waas (n = 27)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (5) ▪ SPREEKUUR VOOR OUDERS/DE KEERKRING (13) ▪ SCHOOL/CLB (15) ▪ HUIS VAN HET KIND (6) ▪ THERAPEUTEN (4) ▪ LOGOPEDIE (3) ▪ CKG (2) ▪ AZ NIKOLAAS (2) ▪ INTERNET (2) ▪ CGGZ (2)
Stekene (n = 51)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (4) ▪ SCHOOL/CLB (30) ▪ PSYCHOLOOG (5) ▪ OCMW (4) ▪ SPREEKUUR VOOR OUDERS/DE KEERKRING (10) ▪ CKG (12) ▪ CGG (4) ▪ ARTSEN (8)
Kruikebeke (n = 22)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ SCHOOL/CLB (14) ▪ K&G (3) ▪ OCMW (5) ▪ DE KEERKRING (3) ▪ CKG (4)
Lokeren (n = 39)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ K&G (9) ▪ SCHOOL/CLB (14) ▪ HUIS VAN HET KIND (3) ▪ DE KEERKRING (8) ▪ PSYCHOLOOG (6) ▪ CKG (6) ▪ OCMW (3) ▪ CAW (4)

Suggesties aanbod

Tabel 28: Wat ontbreekt er op vlak van opvoedingsondersteuning in de gemeente?

	Waasmunster n = 21	Temse n = 10	SGW n = 20	Stekene n = 47	Kruiabeke n = 20	Lokeren n = 31
Spel- en ontmoetingsmomenten voor ouder en kind	47,60%	30,00%	25,00%	29,80%	15,00%	19,40%
Spelothek	42,90%	10,00%	40,00%	29,80%	25,00%	3,20%
Thema avonden	38,10%	40,00%	25,00%	25,50%	20,00%	29,00%
Workshops over opvoeden	71,40%	90,00%	40,00%	36,20%	50,00%	32,30%
Oudergroepen die samen praten over opvoeding	33,30%	40,00%	35,00%	46,80%	45,00%	45,20%
Begeleiding aan huis	71,40%	30,00%	45,00%	51,10%	65,00%	54,80%
Pedagogisch adviesgesprekken	28,60%	30,00%	35,00%	40,40%	60,00%	32,30%
Andere...	9,50%	10,00%	0,00%	10,60%	5,00%	6,50%

Tabel 28 laat zien wat er in hun gemeente ontbreekt op vlak van opvoedingsondersteuning, volgens de respondenten. Wanneer we per gemeente een top 3 samenstellen dan krijgen we volgend beeld:

Waasmunster	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begeleiding aan huis (71,40%) ▪ Workshops over opvoeden (71,40%) ▪ Spel- en ontmoetingsmomenten voor ouder en kind (47,60%)
Temse	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Workshops over opvoeden (90%) ▪ Thema avonden (40%) ▪ Oudergroepen die samen praten over opvoeding (40%)
Sint-Gillis-Waas	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begeleiding aan huis (45%) ▪ Spelothek (40%) ▪ Workshops over opvoeden (40%)
Stekene	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begeleiding aan huis (51,10%) ▪ Oudergroepen die samen praten over opvoeding (46,80%) ▪ Pedagogisch adviesgesprekken (40,40%)
Kruiabeke	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begeleiding aan huis (65%) ▪ Pedagogisch adviesgesprekken (60%) ▪ Workshops over opvoeden (50%)
Lokeren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begeleiding aan huis (54,80%) ▪ Oudergroepen die samen praten over opvoeding (45,20%) ▪ Workshops over opvoeden (32,30%) ▪ Pedagogisch adviesgesprekken (32,30%)

De respondenten vragen in elke gemeente in hoge mate naar begeleiding aan huis. Ook bij de dialoogtafels kwam deze nood naar boven. Het zou een betere opvolging en ondersteuning van de gezinnen opleveren. Bovendien worden de gezinnen die niet mobiel zijn en in de deelgemeenten wonen beter bereikt.

Als laatste vroegen we aan de professionals wanneer ze zelf iets zouden kunnen realiseren op vlak van opvoedingsondersteuning, wat dat dan zou zijn. Net als bij de ouders groepeerden we de suggesties. Hieronder vindt u een overzicht van de meest aangehaalde items.

Maak werk van meer initiatieven op vlak van opvoedingsondersteuning.

“Meehelpen rond het organiseren van opvoedingsavonden, weken, ...” Anoniem Kruibeke

“Bijeenkomsten waar kinderen kunnen spelen en ouders ondertussen met elkaar (en eventueel een specialist) kunnen praten. Horen dat het bij een ander ook niet altijd van een leien dakje loopt lucht ook op :).” Anoniem Lokeren

“Tips voor ouders. Boekje met eventuele adressen of opvoedingstelefoonnummers.” Anoniem SGW

“Werkgroepen met ouders” Anoniem Stekene

“Dag van het gezin, workshops waarbij je samen met de kinderen iets kunt doen.” Anoniem SGW

“Kansen geven aan ouders om op een ontspannen manier tijd door te brengen met hun kinderen, bijvoorbeeld op spelavonden.” Anoniem Stekene

“Vanuit het OCMW wordt de Babbel mee georganiseerd. Ik vind dit een zeer goed, laagdrempelig initiatief. Ik zou hier verder opbouwen.” Anoniem Waasmunster

“Workshop opvoeding, spelmomenten.” Anoniem Temse

“Huis van het Kind, meer ontmoeting, ouderschap meer bespreekbaar maken.” Anoniem Waasmunster

“Spelmomenten met ouders en kinderen.” Anoniem SGW

“Vanuit school is er ism met het oudercomité al een aanbod vormingsavonden. Persoonlijk zou ik informelere momenten waarbij ouders kunnen uitwisselen organiseren wel leuk vinden.” Anoniem Stekene

“Permanente ontmoetingsgroep ivm opvoedingsondersteuning voor sociaal kwetsbare inwoners van de gemeente.” Anoniem Waasmunster

“Een operationeel en goed draaiend Huis van het Kind!” Anoniem Lokeren

“Mensen het gevoel geven dat het geen schande is om hulp, advies, begeleiding te vragen. Dat alles in het belang van het kind is, en dat het geen 'aanval' is op hen zelf als ouders.” Anoniem SGW

“Gezellig samenzijn waarbij workshops voor ouders gecombineerd zijn met een losse babbel, ikv bepaalde thema's en waar ook ko voorzien wordt” Anoniem Lokeren

“Een spel- en ontmoetingsmoment voor ouder en kind. Dit is laagdrempelig en op een aangename manier leerrijk voor iedere ouder.” Anoniem SGW

Meer huiswerkbegeleiding

“Huiswerkbegeleiding van jonge kinderen en leesbegeleiding bij anderstaligen aan huis.” Anoniem Kruibeke

“Huiswerkbegeleiding uitbreiden => kansarme gezinnen.” Anoniem Lokeren

“Huiswerkbegeleiding (vb. zoals De Katrol) - spelkampen (vb. voor kinderen met achterstand in taal of wiskunde) - wijkspelleintjes - rondrijdende speltheek” Anoniem Waasmunster

Het meer “gewoon” maken van ondersteuning.

“Het taboe wegwerken, praten helpt!” Anoniem Waasmunster

“Gesprekken voeren en mensen doorverwijzen, zonder hen een schuldgevoel te geven, écht wel met de bedoeling te helpen” Anoniem Stekene

Meer samenwerking met de scholen en kinderopvang

“Eerst zou ik een rondvraag doen bij de ouders van mijn opvang waar zij in het alledaagse leven soms tegenaan botsen. En daar met een pedagogisch medewerker een spreekavond over organiseren. Vb peuterpubertijd, potjestraining, agressief gedrag bij jonge kinderen (Vb bijten), ...” Anoniem Kruikebe

“Ik denk dat ouders bij mij vooral terecht kunnen met vragen over de dagelijkse dingen: eten, slapen, spelen, ... We kunnen eventueel de opvang open stellen voor vormingen. Kinderopvang wordt in veel gevallen nog aanzien als een noodzakelijk kwaad. Men moet nu eenmaal gaan werken. In dat opzicht blijft onze ondersteuning beperkt. Ouders gaan met serieuzere vragen of problemen naar kind en gezin of andere hulpverleners.” Anoniem Lokeren

“Werken aan een goede communicatie tussen onthaalouders en ouders over de aanpak van hun kind. Vorming en begeleiding onthaalouders rond concrete opvoedingssituaties. Opvoedingsinfo doorgeven via de onthaalouders. Sporadisch vormingsmoment organiseren voor ouders eventueel in samenwerking met andere instanties.” Anoniem Waasmunster

“Een beter platform tussen school en gemeente om problematische thuissituaties aan te pakken. Meer samenwerking maatschappelijke dienst en scholen. Zou heel belangrijk kunnen zijn!” Anoniem Stekene

“Wij hebben het gevoel dat we vaak in deze situaties alleen staan en het gaat vaak boven de draagkracht van onze leerkrachten. Denk maar aan vechtscheidingen en het effect hiervan op kinderen/ kansarmoede/steeds meer psychische problemen van ouders en kinderen/ alleenstaande ouders....” Anoniem Kruikebe

“Om het heel toegankelijk te maken voor ouders zou het nuttig zijn moesten er eenvoudige fiches bestaan met daarop opvoedingstips die samen met de leerkracht (zorgleerkracht of directie) kunnen overlopen worden waarbij ouders handvatten worden aangereikt. Het zou dan ook nuttig zijn dat er telefoonnummers of dergelijk opstaan waar ouders als ze dan toch nog meer vragen hebben terecht kunnen. Dit is een initiatief dat heel laagdrempelig is.” Anoniem Kruikebe

“Locatie ter beschikking stellen voor thema avonden en workshops.” Anoniem Lokeren

“Drempelverlagende activiteiten / infomomenten ... via de school.” Anoniem SGW

“Werken aan een goede communicatie tussen onthaalouders en ouders over de aanpak van hun kind. Vorming en begeleiding onthaalouders rond concrete opvoedingssituaties. Opvoedingsinfo doorgeven via de onthaalouders. Sporadisch vormingsmoment organiseren voor ouders eventueel in samenwerking met andere instanties.” Anoniem Stekene

Begeleiding, coaching van gezinnen aan huis

“Crisisinterventie bij gezinnen waar onmiddellijk hulp nodig is.” Anoniem Lokeren

“Meer concrete korte, intensieve begeleiding aan huis.” Anoniem Stekene

“Naar de mensen toe gaan, waar wij enige moeilijkheden ondervinden of die volgens ons ondersteuning nodig hebben.” Anoniem Stekene

“Coaching van een gezin op alle vlakken; psychisch, beweging en voeding.” Anoniem Temse

“Meer begeleiding aan huis.” Anoniem SGW

“Hulp op het thuisfront.” Anoniem Waasmunster

“Hulp aan huis.” Anoniem Stekene

“Meer thuisbegeleiding voorzien.” Anoniem Lokeren

Ter aanvulling geven we nog mee dat, naast bovenstaande zaken, men vanuit de dialogotafels graag volgende realisaties zou zien:

- Een vorming voor onderwijspersoneel: ‘Hoe omgaan met kwetsbare gezinnen?’;
- Het taboe rond opvoedingsondersteuning doorbreken;
- Brede scholen;
- Oriënterende functie of onthaalfunctie; samen met de ouder de situatie verkennen en op zoek gaan naar een passend aanbod, leren door samen te doen;
- Meer aanbod in de deelgemeenten;
- Overall een huis van het kind;
- Wegwerken van wachtlijsten;
- Wegwerken van ‘concurrentie’ onder diensten;
- Meer subsidies.

Besluit en aanbevelingen

Voor wat de bevraging van **ouders** betreft werden er, in totaliteit, **1585** vragenlijsten verwerkt en geanalyseerd. Vooral kerngezinnen (78%) vulden de vragenlijst in. Nieuw samengestelde gezinnen vertegenwoordigen 10% van de respondenten en alleenstaanden 9%. 69 ouders verwachten een kindje en de grote meerderheid heeft meer dan 2 kinderen. De ouderfiguren kenden een grote verscheidenheid in leeftijd (18 tot 76 jaar), de grootste groep is geboren in de jaren 80 en 70. De vragenlijst werd voornamelijk ingevuld door biologische moeders, gevolgd door biologische vaders. Het onderzoek kent een mooie diversiteit in de respondentengroep. Het merendeel is in België geboren en spreekt thuis voornamelijk Nederlands. Desalniettemin zijn er ook ouders in de respondentengroep vertegenwoordigd die met hun kinderen of met hun partner een andere taal spreken dan Nederlands. De meeste respondenten wonen in de kerngemeenten maar we kennen ook een vertegenwoordiging van ouderfiguren die woonachtig zijn in de deelgemeenten (tot 31.3%). Het merendeel van de respondenten werkt deeltijds gevolgd door voltijds werkende ouders. Niet onbelangrijk is dat we ook gezinnen zonder beroepsinkomen bereikten net als gezinnen die een verhoogde tegemoetkoming genieten.

Ongeveer de helft van de respondenten ervaart de opvoeding van hun kinderen als makkelijk. Het percentage ouders dat de opvoeding moeilijk ervaart is redelijk klein. **Ouders formuleren de opvoeding van hun kinderen als een uitdaging.** Net zoals andere ouders in Vlaanderen maakten de ouders uit de zes bevroegde gemeenten zich al ooit zorgen over bepaalde thema's gerelateerd aan de opvoeding van hun kinderen. De top 4 van de thema's waarover ouders zich het vaakst zorgen hebben gemaakt: aanpak van de opvoeding (doe ik het goed?), de sociaal-emotionele ontwikkeling (bv. contact met anderen, zich niet goed in hun vel voelen...), het gedrag (bv. moeilijk, storend, heel zorgend...) en de school (bv. leerproblemen, schoolkeuze, pesten, huiswerk...).

Op het vlak van ondersteuning bij de opvoeding van hun kinderen laten ouders heel overtuigend blijken dat hun informele netwerk uitermate belangrijk is. Hiermee bedoelen ze partners, familie, vrienden, collega's en andere ouders. Ook uitwisselen met andere ouders, die eventueel kinderen hebben van dezelfde leeftijd of die in dezelfde levensfase zitten, vinden ze belangrijk. Praten over de moeilijkheden die ze ervaren rond de opvoeding van hun kinderen, het uitwisselen van tips en tricks, hun verhaal kwijt kunnen, het vinden van een luisterend oor, ... Dit is een gezonde vaststelling en we willen hier graag wijzen op het feit dat het ontbreken van dergelijk informeel netwerk nefast kan zijn voor een gezin. Veel kwetsbare gezinnen verkeren in deze situatie. **Het blijft dus een aanbeveling om blijvend in te zetten op netwerkversterking van (kwetsbare) gezinnen en het mogelijk maken van uitwisseling over opvoeding.**

Een speler die vaak als ondersteunend genoemd wordt is de **school** en dit zowel door ouders als door professionals. Het is duidelijk dat de school een belangrijke factor is in het leven van gezinnen en dus **een belangrijke partner op het vlak van opvoedingsondersteuning blijkt. Faciliteren van opvoedingsondersteuning via samenwerking met verschillende diensten is een mogelijkheid maar ook (zoals ouders zelf aangeven) scholen inzetten als kanaal voor het bekendmaken van ondersteuningsinitiatieven.**

Naast het informele netwerk is er het formele netwerk. We zagen hier een opsplitsing tussen diensten enerzijds en privé-initiatieven anderzijds. Qua diensten zien we Kind en gezin, de kinderopvang, het CLB, CGG en CKG meerdere keren vermeld. Enigszins verrassend is de hoge vermelding van De Gezinsbond. Qua privé-initiatieven zien we dat (kinder)artsen, psychologen en diverse paramedici door ouders als ondersteunend ondervonden worden. Het is opmerkelijk dat de respondenten vaak naar privé-ondersteuningsinitiatieven en dus betalende initiatieven verwijzen. **Een niet onbelangrijke groep die door ouders als ondersteunend ervaren wordt is het aanbod dat kan samengevat worden onder de noemer “vrije tijd”: sportverenigingen, jeugdbewegingen, kunstacademie, muziekverenigingen, ...**

Literatuur, infoavonden, vormingen, het internet en Facebookgroepjes worden eveneens als ondersteunend ervaren. Het is alleszins een kanaal om te verkennen aangezien het een breed bereik heeft en heel laagdrempelig is. Deze twee laatste groepen kunnen we koppelen aan het feit dat ouders uitwisseling met andere ouders belangrijk vinden. Het vrije tijdsaanbod, infoavonden, vormingen en internetfora zijn immers plaatsen waar ouders met kinderen samenkomen, de kans krijgen om elkaar te ontmoeten en aan uitwisseling te doen.

Het percentage ouders dat nog nooit hulp gevraagd heeft bij de opvoeding van hun kinderen is hoog (tussen de 60 en 80%). Ongeveer de helft van de ouders (overheen de gemeenten) vindt de stap zetten naar hulp niet makkelijk maar ook niet moeilijk. Toch merken we dat er nog steeds een taboe rust op het vragen van hulp. De ervaren moeilijkheden bij het vragen naar hulp zijn vooral: hulp zoeken/vinden/ bij wie of waar? Gevoel van falen/Doe ik het goed? De 1^e stap zetten, toegeven dat het zelf niet lukt, schaamte/schroom, ik wil het zelf proberen/doen, inschatting hulpvraag, vreemde inkijk/het uit handen geven.

In Waasmunster en Lokeren denkt iets meer dan 50% van de ouders dat ze wel degelijk terecht kunnen in hun eigen gemeente en stad voor opvoedingsondersteuning. In Temse, Sint-Gillis-Waas, Stekene en Kruikebeke denkt iets meer dan 50% net dat ze er niet terecht kunnen. **Op basis hiervan stellen we vast dat er een grote groep ouders is die geen weet heeft van het bestaande aanbod.** Ouders denken vooral terecht te kunnen in scholen en bij Kind en Gezin. De meer specifieke diensten, gerelateerd aan opvoedingsondersteuning worden ook vermeld (o.a. De Keerkring en Huis van het Kind), hetzij in mindere mate. Bovendien werd er vaak geantwoord dat men niet wist waar men terecht kan. **Hieruit kunnen we concluderen dat het nodig is om meer werk te maken van bekendmaking van het aanbod.**

Ouders vinden **het aanbod in de deelgemeenten te beperkt.** Ze zouden, wanneer aanwezig, vooral gebruik maken van kinderopvang en opvanginitiatieven in de vakanties. Het gebruik van een speltheek en het bijwonen van informatie-, vormings- of themabijeenkomsten zijn gewild net als online-hulpverlening (De Opvoedingslijn, Tele-onthaal,...). Themagewijs gaat de voorkeur uit naar gebruik van het internet, sociale media en gaming, negatief, lastig gedrag, aanpak opvoeding in het algemeen, omgang met anderen, school- of studieprestaties, school- of studie- of beroepskeuze.

Ouders spreken klare taal als het gaat over aanbevelingen voor het beleid. Ze willen graag dat er werk gemaakt wordt van:

- Een uitbreiding van kwalitatieve en betaalbare kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang, vakantieopvang (ook voor kinderen met een beperking) en speelpleinwerking.
- Meer veilige, schone en open speelruimte, speelterreinen en speeltuinen. Ook voor de kleinsten en in de deelgemeenten.

Kruikebeke
OCMW

Lokeren
Fel Naturel

STEKENE
van nature actief

waas
munster

OCMW TEMSE

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

provincie
Oost-Vlaanderen

- Meer initiatieven voor kinderen (en hun ouders).
- Meer verkeersveiligheid (veilige fietspaden, zebrapaden, openbaar vervoer...) zeker in de omgeving van de scholen.
- Meer aanbod voor tieners (tienerswerk, ontmoetingsplaatsen...).
- Meer infomomenten, vormingsmomenten, ...
- Maak werk van uitwisseling rond opvoeden
- Meer huiswerkbegeleiding
- Meer inzetten op bekendmaking van het aanbod

*De vraag naar praktische ondersteuning en mogelijkheden om de opvoeding en vrijetijdsbesteding te delen met anderen is groot. Wanneer we dit en bovenstaande vaststellingen samenleggen dan kunnen we heel veel linken leggen naar recente regelgeving, met name het decreet preventieve gezinsondersteuning (Huizen van het Kind), het decreet betreffende de kinderopvang en de nota van de Vlaamse Regering over de krachtlijnen voor een nieuwe organisatie voor de opvang en vrije tijd van kinderen. Maar ook met de Brede Scholen. Een Brede School creëert maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen en jongeren via een kwalitatief aanbod van leeractiviteiten in de binnen- en buitenschoolse tijd, zowel op school als in de buurt. **Het valt dus aan te bevelen om na te denken hoe we al deze regelgeving in de praktijk kunnen zetten, op elkaar kunnen afstemmen en opvoedingsondersteuning een plek kunnen geven binnen deze context in onze Wase gemeenten.***

Er is nog (steeds) een heel hoge drempel die de stap naar ondersteuning bij de opvoeding bemoeilijkt. We durven hier te stellen dat het op zijn minst tot nadenken stemt hoe het komt dat dit taboe nog steeds aanwezig is en vooral hoe we er kunnen voor zorgen dat het taboe afneemt en liefst verdwijnt. Zijn we niet toe aan een mentaliteitswijziging als het gaat over de vraag naar opvoedingsondersteuning? Dit vraagt een aanpak die verder gaat dan de lokale context maar wat weerhoudt ons ervan om het alvast mogelijk te maken in deze 6 gemeenten?

*Gelet op eerder geformuleerde antwoorden lijkt het ons aangewezen om in te zetten op: **het mogelijk maken van ontmoeting en uitwisseling, informatie-, vormings- of themabijeenkomsten in het aanbod op te nemen, een uitbreiding te realiseren van reguliere en occasionele kinderopvang, onlineinformatie toegankelijk te maken, gesprekken met een beroepskracht ter beschikking te stellen en huiswerkbegeleiding te installeren.** Het huidige aanbod is onvoldoende gekend. Daarvoor moet men werk maken **van de bekendmaking van het aanbod. Het aanbod in de deelgemeenten is te beperkt en vraagt om uitbreiding.***

Met de online bevraging voor **het werkveld** bereikten we in totaal **173 respondenten**. 54% van hen is actief in het onderwijs, 23% in de kinderopvang en 10% in de maatschappelijke dienstverlening. Via de dialoogtafels bereikten we een grotere verscheidenheid en kenden we een vertegenwoordiging van diverse sectoren actief op het gebied van opvoedingsondersteuning. De vragenlijst werd het vaakst ingevuld door vrouwen (97%).

Volgens het bevroegde werkveld zou het begrip opvoedingsondersteuning **heel ruim ingevuld** moeten worden. Het krijgt zowel een **preventieve als curatieve invulling** en een **breed spectrum van ondersteuningsvormen** die gaan van uitwisseling, kinderopvang, ontmoeting, verbinding, opvolging, netwerking, adviesverlening, het creëren van ademruimte, een luisterend oor... tot begeleiding aan huis. Het moet er zijn voor **toekomstige ouders, alle ouderfiguren** maar ook voor **professionelen die werken met kinderen**. Het zou ondersteuning moeten bieden zowel bij **kleine als grote vragen**, voor zowel **kleine als grote kinderen**. Het moet **laagdrempelig** zijn en **versterkend** werken.

Opvoedingsondersteuning moet zich richten tot iedereen die met opvoeding te maken heeft: overwegend alle ouderfiguren, alle gezinnen en alle professionelen die werken met en rond gezinnen. Kwetsbare ouders (in het bijzonder) vragen en verdienen extra aandacht.

De bevrageden komen in hun werkcontext in aanraking met alle opvoedingsfiguren en deze komen wel degelijk langs met hun vragen over hun opvoedingssituaties. De respondenten komen in aanraking met alle opvoedingssituaties. Opvoedingsspanning komt het vaakst voor gevolgd door gewone opvoedingssituaties. Toch kennen opvoedingscrisis en de problematische opvoedingssituaties ook een hoge vertegenwoordiging. **We stellen hier vast dat professionelen vaak geconfronteerd worden met gezinnen die te maken hebben met opvoeding gerelateerde moeilijkheden.**

De professionals zijn grotendeels bekend met het aanbod. Er wordt doorverwezen naar een mix van diensten/organisaties en privé-initiatieven. De doorverwijzing gebeurt voor het merendeel van de werkveldactoren niet dagelijks of wekelijks: 35 % wijst maandelijks door, 28% jaarlijks en 39% zelden. Deze cijfers zijn er niet zomaar, de professionals geven diverse redenen aan waarom ze wel of niet doorverwijzen. **Het valt aan te raden om deze redenen onder de loep te nemen en te kijken wat we uit deze reden kunnen leren voor het toekomstige aanbod en beleid. Hoe kunnen we deze drempels wegwerken? Een goede samenwerking en uitwisseling tussen diensten en organisaties liggen hier aan de basis. Het opstarten, uitbreiden of verankeren van diverse leernetwerken kan hierop een antwoord bieden.**

Het werkveld vindt dat er in hun gemeenten vooral een gebrek is aan: **begeleiding aan huis, workshops over opvoeding, spel- en ontmoetingsmomenten, thema-avonden, oudergroepen, een speltheek en pedagogische adviesgesprekken.** Sommige van deze initiatieven zijn echter reeds opgenomen in het huidige aanbod. Dit wijst wederom op **een hiaat in de bekendmaking van het aanbod.**

Wanneer de professionals de kans zouden krijgen om zelf iets te realiseren op het vlak van opvoedingsondersteuning dan zou men zich toespitsen op:

- Werk maken van meer initiatieven op het vlak van opvoedingsondersteuning;
- Meer huiswerkbegeleiding;
- Het meer “gewoon” maken van ondersteuning;
- Meer samenwerking met de scholen en kinderopvang;
- Begeleiding, coaching van gezinnen aan huis;
- Een vorming voor onderwijspersoneel: ‘Hoe omgaan met kwetsbare gezinnen?’;
- Het taboe rond opvoedingsondersteuning doorbreken;
- Brede scholen;
- Oriënterende functie of onthaalfunctie; samen met de ouder de situatie verkennen en op zoek gaan naar een passend aanbod, leren door samen te doen;
- Meer aanbod in de deelgemeenten;
- Overall een huis van het kind;
- Wegwerken van wachtlijsten;
- Wegwerken van ‘concurrentie’ onder diensten;
- Meer subsidies.

It takes a village to raise a child

Bovenstaande titel is een mooie samenvatting van dit onderzoek. De stemmen van ouders en werkveld zijn duidelijk: opvoeden doe je niet alleen! Opvoeden is niet enkel de verantwoordelijkheid van ouders en gebeurt ook buiten de muren van het gezin. Opvoeden vraagt om sociale netwerken, sociale cohesie en sociaal kapitaal. Het is een samenwerking tussen ouders en de maatschappij. Het is een wisselwerking tussen ervaringskennis en deskundigheid. Er is nood aan informele sociale steun en aan formele georganiseerde steun, kortom er is nood aan 'a village'.

Zoals we in de inleiding al schreven wilden we met dit onderzoek uitdrukkelijk een plaats geven aan de stem van de ouders. Het richtte zich tot ALLE ouders met bijzondere aandacht voor de kwetsbare groepen en de plattelandsgezinnen. Daarnaast bevroegen we de noden en behoeften van het werkveld. Uit de resultaten blijkt dat de noden en behoeften van ouders en werkveld in essentie niet zo heel verschillend zijn aan elkaar. We willen het beleid van de deelnemende gemeenten via dit onderzoek wijzen op deze noden en behoeften en vragen rekening te houden met de aanbevelingen die dit onderzoek met zich meebrengt.

Kruikeke
OCMW

Lokeren
Fel Naturel

STEKENE
van nature actief

waas
munster

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

provincie
Oost-Vlaanderen

Literatuurlijst:

Decreet preventieve gezinsondersteuning. [website]. (2013). Geraadpleegd op 15 december 2017 via <http://www.huizenvanhetkind.be/hk/img/decreetprevgezinsond.pdf>

De Lange, R., Schuman, H., Montesano Montessori, N. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professional*. Antwerpen: Garant.

Nys, K., Van Leeuwen, K. (2015). *Stakeholdersbevraging vzw De Keerkring*. Brussel: Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) – Onderzoekseenheid Gezins- en orthopedagogiek (KU Leuven)

Nys, K., Van Leeuwen, K., Emmery, K. (2016). *Dilbeekse Huis van het Kind in ontwikkeling. Behoeftenbevraging bij ouders*. Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen (Odisee) – Onderzoekseenheid Gezins- en orthopedagogiek (KU Leuven)

Statbel. [website]. (2016) *Evolutie deeltijds werk bij loontrekkenden (uitgezonderd PWA en gelegenheidswerk), volgens regime deeltijds werk en geslacht*. Geraadpleegd op 14 april 2018 via <https://statbel.fgov.be/nl/themas/werk-opleiding/arbeidsmarkt/deeltijds-werk#panel-11>

Statistiek Vlaanderen. [website]. (2017). *Vlaamse Gendermonitor 2016*. Geraadpleegd op 24 april 2018 via <http://www.statistiekvlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/vlaamse-gendermonitor-2016.pdf>

Van Leeuwen, K. (2009). *Opvoeden vandaag en morgen. Een uitdaging voor ouders en de samenleving*. In K. Kelchtermans (eds.). *21 jaar opvoedingsondersteuning. Opvoeden vandaag en morgen, empowerment en sociale steun*. (pp 18-26). Hasselt: Steunpunt opvoedingsondersteuning.

Kruikeke
OCMW

Lokeren
Fel Naturel

STEKENE
van nature actief

waas
munster

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

provincie
Oost-Vlaanderen

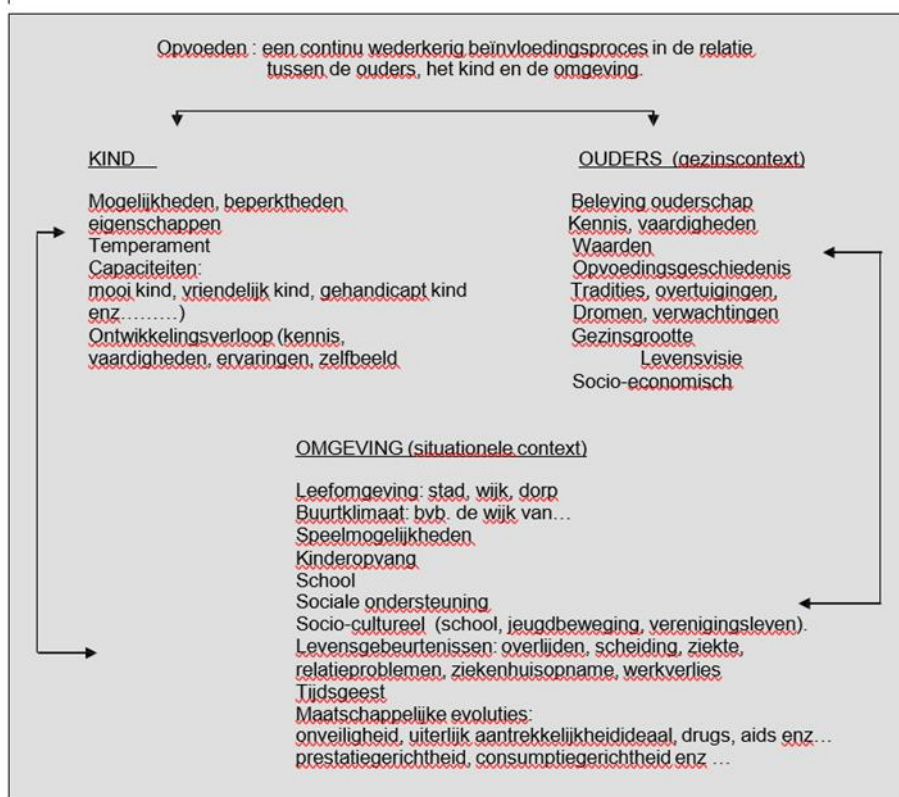
Bijlagen:

Bijlage 1: Visietekst vzw De Keerkring:

Opvoeden

J.F.W.Kok benoemt de essentie van het opvoeden als volgt: “Opvoeden is gericht op ontwikkelen. Het kind moet de kans krijgen om zijn eigenheid te ontplooien waarbij opvoeders deze ontwikkeling begeleiden en bevorderen. Opvoeden is in deze opvatting een proces.”

Naast bovenstaande visie over opvoeden willen wij ook opvoeding situeren in het gezin en zijn situationele context. Wij verwijzen hiervoor naar het gezinspedagogisch model van Vandemeulebroecke waarop de visie van vzw De Keerkring is gestoeld en twee kernelementen centraal staan: er de opvoedingsrelatie én de situationele context (de ruimere leefwereld) van het gezin.

Elk opvoedingsproces ontwikkelt zich in de onderlinge relaties tussen de ouders, het kind én de omgeving. Het bovenstaande schema wordt door de medewerkers van vzw De Keerkring gebruikt om ouders bewust te maken van dit wederkerige beïnvloedingsproces dat zich ontwikkelt doorheen het opvoedingsproces. Het werken vanuit een model van wederzijdse beïnvloeding heeft als effect dat ouders zich niet “schuldig” voelen over hun opvoedingsgedrag, omdat dit model aantoont dat er meerdere invloeden zijn. Juist daardoor heeft het werken met dit model het effect dat ouders meer bereid zijn om naar hun eigen aandeel te gaan kijken in hun opvoedingsgedrag. Onze visie over opvoeden sluit ten volle aan bij Kok en Vandemeulebroecke.

Wij onderschrijven in onze visie over opvoeden, dat opvoeding een continu proces is van wederzijdse beïnvloeding.

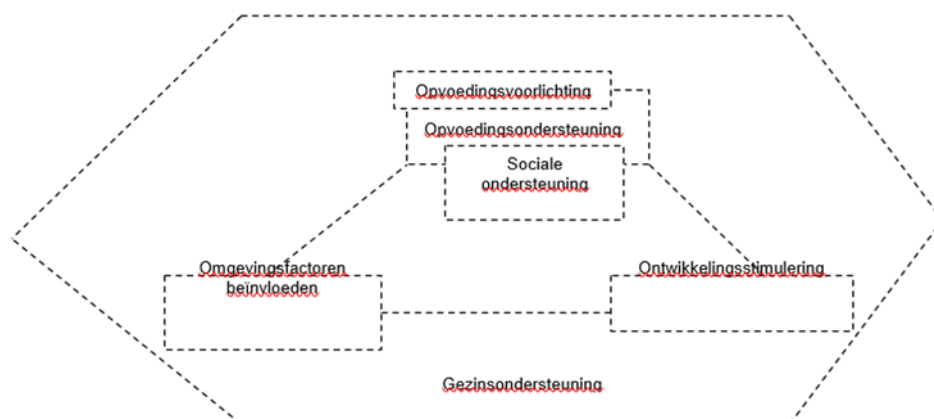
Opvoedingsondersteuning

Om onze visie over opvoedingsondersteuning toe te lichten verwijzen wij naar verschillende auteurs en modellen. In dit jaarverslag gebruiken wij Lieve Vandemeulebroecke & Kristien Nys (2002) die op hun beurt verwijzen naar verschillende andere auteurs. Vandemeulebroecke & Nys willen in hun publicatie het concept opvoedingsondersteuning uitdiepen en handvaten aanreiken om tot een eenduidig begrip van opvoedingsondersteuning te komen. Wij zullen bepaalde stukken uit deze publicatie overnemen in zoverre ze relevant zijn in het kader van onze werking.

Situering van het begrip opvoedingsondersteuning:

Opvoedingsondersteuning is een relatief recent begrip. Zowel in de praktijk, het beleid en de theorievorming wordt er steeds meer aandacht aan besteed. Heel wat omschrijvingen van opvoedingsondersteuning sluiten sterk bij elkaar aan. Er bestaat een waaier van aanverwante begrippen en er zijn verschillende functies en activiteiten die deel uitmaken van het begrip opvoedingsondersteuning. De auteurs brachten de zogenaamde aanverwante begrippen samen in een schema. In het bijzonder: gezinsondersteuning, ontwikkelingsstimulering, omgevingsfactoren beïnvloeden, sociale ondersteuning, opvoedingsvoorlichting.

Schema 1: Opvoedingsondersteuning en aanverwante begrippen

De stippellijnen in dit schema maken duidelijk dat de verhouding tussen of de afbakening van de aanverwante begrippen niet altijd duidelijk af te leiden zijn uit de respectievelijke omschrijvingen. De auteurs vatten gezinsondersteuning op als een koepelbegrip. “Gezinsondersteuning staat immers voor het geheel van alle (beleid)maatregelen en –voorzieningen die gericht zijn op het bevorderen van het welzijn van gezinnen en gezinsleden, waarbij activiteiten gericht op de voor de opvoeding relevante contextfactoren (bvb.: partnerrelatie, sociaal-economische situatie, woonsituatie....), naast opvoedingsondersteuning deel uitmaken van gezinsondersteuning.”

Een vaak geciteerde auteur i.v.m. opvoedingsondersteuning is J. Hermanns (1992). Volgens hem moet opvoedingsondersteuning begrepen worden als: “Alle activiteiten die tot doel hebben de opvoedingssituatie van kinderen te verbeteren, met andere woorden opvoeders helpen opvoeden”. Opvoedingsondersteuning omvat verschillende activiteiten, zoals: het geven van voorlichting over processen en factoren in verband met opvoeden en ontwikkeling, het geven van adviezen aan ouders, het beïnvloeden van de sociale en de fysieke context waarin kinderen worden opgevoed, het

voorkomen van opvoedingsproblemen. Opvoedingsondersteuning is als het ware een combinatie van ervaringsdeskundigheid, opvoedingsdeskundigheid én sociale ondersteuning.

Sociale ondersteuning omvat verschillende soorten steun: emotionele steun, steun bij informatieverwerking en instrumentele steun (Hermanns, 1992). Hermanns beklemtoont dat participatie van kinderen in het gezin een belangrijk doel is van opvoedingsondersteuning om een basis te vormen voor kinderen tot participatie in andere sociale contexten. Deze auteur houdt ook een pleidooi voor het belang van een zo vroeg mogelijke preventieve interventie. Het zo vroeg mogelijk benutten van de participatiemogelijkheden van kinderen (Hermanns et al., 1998).

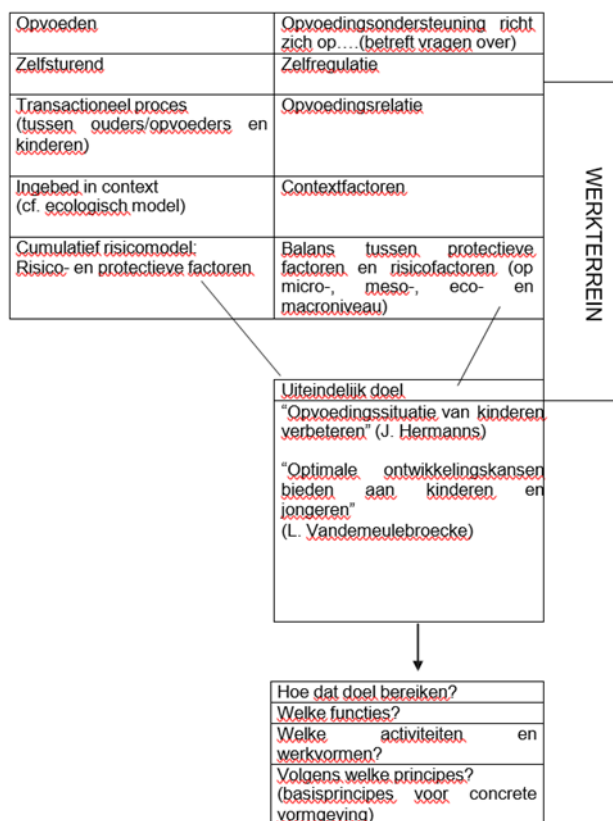
Theoretisch(e) kader(s) voor opvoedingsondersteuning:

De auteurs vertrekken van de beschrijving van de wijze waarop naar opvoeding gekeken wordt en gaan van daaruit opzoek naar aanknopingspunten voor het bepalen van de doelen of intenties van opvoedingsondersteuning en de manier waarop aan opvoedingsondersteuning vorm gegeven wordt. Het schema van Kousemaker en Timmers-Huigens toegepast op het opvoedingsondersteunend werken van vzw De Keerkring, pag 8..

In schema 2 bieden de auteurs een overzicht van het werkkerrein van opvoedingsondersteuning, de functies en de activiteiten die binnen opvoedingsondersteuning aan de orde kunnen zijn én de basisprincipes die daarbij aan de orde (moeten) zijn.

Schema 2.

*Opvoeden en de implicaties voor opvoedingsondersteuning:
(gebaseerd op Hermanns, 1992 en 1995 en op Vandemeulebroecke, 2000)*

Opvoeden en de implicaties voor opvoedingsondersteuning:

Zowel Hermanns als Vandemeulebroecke beschouwen opvoeden als een transactioneel proces (cf. voortdurend beïnvloedingsproces tussen ouders en kinderen) dat in een ruimere sociale context ingebed is (ecologische visie op gezinsopvoeding). Hermanns beklemtoont daarbij dat het een zichzelfsturend proces betreft, dat dankzij de aanwezigheid van beschermende en protectieve factoren, onder zeer uiteenlopende omstandigheden blijft functioneren. Onder druk van verschillende factoren (een cumulatie van risicofactoren) kan dit proces echter toch ontregeld geraken en zowel kind- ouder- als contextfactoren kunnen in dat verband een rol spelen.

Aansluitend op deze visie op opvoeden, nemen de opvoedingsrelatie én de contextfactoren binnen het domein van opvoedingsondersteuning een belangrijke positie in (Vandemeulebroecke, 2000). Hermanns (1995) spreekt in dat verband over de gerichtheid van opvoedingsondersteuning op de opvoedingswaarden. Opvoedingsondersteuning richt zich op het opnieuw in evenwicht brengen (de balans tussen) van risico- en protectieve factoren, of nog, om het minimaliseren van risicosituaties en stressfactoren en het optimaliseren en ontwikkelen van protectieve en ondersteunende factoren. Deze factoren hebben, zoals eerder vermeld, op verschillende niveaus betrekking waarbij aan meerdere factoren (al dan niet tegelijkertijd) kan gewerkt worden. Hierbij aansluitend kunnen we spreken over drie zogenaamde “actoren”, die binnen opvoedingsondersteuning betrokken moeten (kunnen) worden:

- de ouders (opvoeders)
- de kinderen de context
- De wijze waarop en de mate waarin deze actoren binnen opvoedingsondersteuning betrokken moeten worden is voor discussie en interpretatie vatbaar.

Hermanns (1995) stelt dat opvoedingsondersteuning gericht is op de opvoeders en de opvoedingscontext met het oog op het verbeteren van de opvoedings situatie van de kinderen, en vermeldt daarbij dat opvoedingsondersteuning niet altijd op de ontwikkeling van het kind gericht is. Hermanns omschrijft opvoedingsondersteuning in termen van werken aan opvoedingswaarden en dit biedt garanties voor een juist begrip van opvoedingsondersteuning. Bovendien vormen de opvoedingsvragen van ouders (opvoeders) het vertrekpunt en betreft het vragen over de opvoedingsrelatie waarbinnen zowel de betekenis van het kinderlijk gedrag, de opvoedingsaanpak als de wisselwerking tussen beide aan de orde zijn (cf. Vandemeulebroecke, 2000).

Opvoedingsondersteuning gaat in op de opvoedingsvragen van ouders, waar precies gefocust wordt op de opvoedingsrelatie en waardoor het kind of de jongere tegelijkertijd niet anders dan aanwezig gesteld kan worden. Het is dan ook de taak van de opvoedingsondersteuner (begeleider) om er over te waken dat het kind, als mens tot zijn recht kan komen. (cf. Van Crombrugge et al., 1992). Concreet betekent dit dat het perspectief van het kind ingebracht wordt door de begeleider. Door het onderschrijven van het belang van de context waarin de opvoeding is ingebed, zal ook hiermee binnen opvoedingsondersteuning rekening moeten gehouden worden. De context maakt niet enkel een wezenlijk deel uit van het referentiekader van waaruit de opvoedingsondersteuner werkt, het behoort ook tot het wezenlijke actieveld van opvoedingsondersteuning. De auteurs onderschrijven dan ook het belang om binnen opvoedingsondersteuning sociaal ondersteunend te werken. Of zoals uit onderzoek is gebleken, de beschermende factor “sociale ondersteuning” te activeren of te maximaliseren. Zowel het bieden van sociale ondersteuning (grote waardering van

persoonlijke, informele steun door de ouders) als het stimuleren van het opzoeken van sociale ondersteuning (buurthuis) kunnen in dat verband relevant zijn.

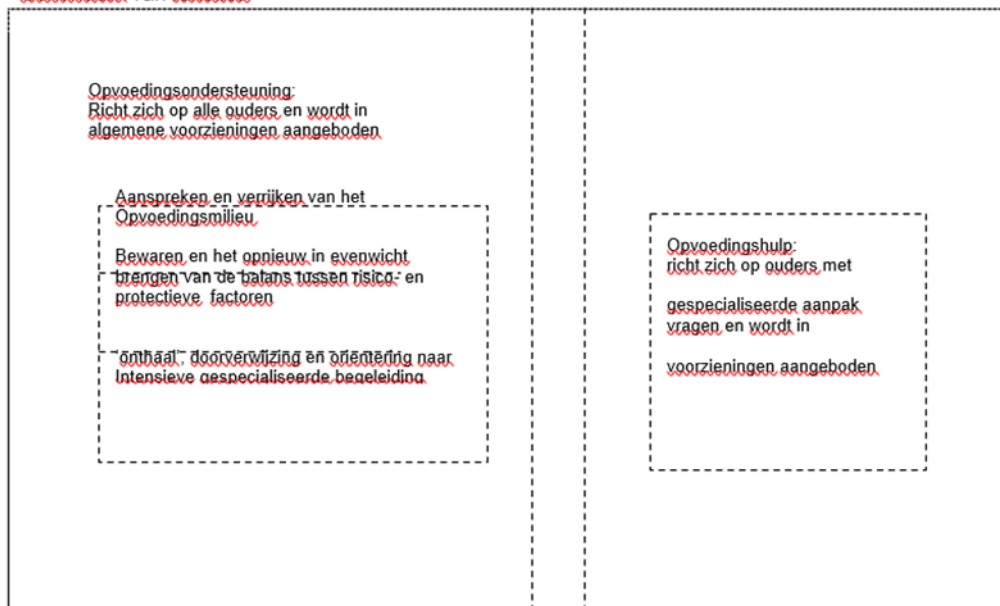
Daarnaast zijn er nog andere activiteiten die op de contextfactoren betrekking hebben. Enerzijds zijn deze gericht op het voorzien in diensten en maatregelen in de nabije omgeving van de gezinnen, zoals kinderopvang, speel-o-theek, ontmoetingsplaatsen, speelruimte,... Anderzijds gaat het om het bezig zijn met visies en structuren met betrekking tot kinderen, jongeren, ouders, opvoeding, gezinnen,..... in relatie tot de ruimere samenleving. Het in schema 1 opgenomen aspect "omgevingsfactoren beïnvloeden" omvat een maatschappijgerichte dimensie.

Een continuüm van functies (van opvoedingsondersteuning):

Het ontwikkelde kader voor de invulling van de functies van opvoedingsondersteuning, wordt gedragen door de opvatting dat opvoedingsondersteuning zich tot alle ouders richt en in algemene voorzieningen wordt aangeboden. Alle ouders moeten ons inzien, indien gewenst (en dus vrijwillig), een beroep op opvoedingsondersteuning kunnen doen om een antwoord op hun alledaagse (algemene) opvoedingsvragen te krijgen of om tegemoet te komen aan hun interesse voor (al dan niet specifieke) opvoedingsthema's en dat nog voor hun opvoedingsvragen, bekommernissen,.....tot ernstige problemen verworden.

De auteurs onderschrijven expliciet dat ook specifieke gezinnen (kansarme en/of allochtone gezinnen) en/of gezinnen met een complexe problematiek (gehandicapt kind) terecht moeten kunnen met hun dagelijkse opvoedingsvragen binnen opvoedingsondersteuning.

Schema3.
Continuüm van functies

Wil opvoedingsondersteuning ertoe bijdragen dat precies alle ouders – en niet alleen doorsnee, middenklasse, autochtone gezinnen - een antwoord op hun vragen kunnen vinden dan zal moeten voorzien worden in een gevarieerd aanbod waarbij men zich ook tot specifieke doelgroepen kan richten en zich op die specifieke doelgroepen dient af te stemmen.

Volgens de auteurs omvat opvoedingsondersteuning drie functies die ze op een continuüm plaatsen. Het begrip continuüm impliceert dat er geen absolute grenzen te trekken zijn. Dit wordt in het schema weergegeven door de stippellijnen. De drie verschillende functies van opvoedingsondersteuning vertrekken vanuit de aard van de opvoedingsvraag of het –probleem. Kousemaker & Timmers-Huigens drukken dit uit in “ouderlijke beleving van de zwaarte en de ernst van de opvoedingsvragen of problemen”. Zie bijlage. De auteurs kiezen voor een vereenvoudigde instelling die hun inziens een goede indicatie kan bieden voor de aan de orde zijnde functie van opvoedingsondersteuning of opvoedingsondersteuningsvariant.

De eerste functie van opvoedingsondersteuning is het aanspreken en verrijken van het opvoedingsmilieu. Ouders/opvoeders ervaren de opvoedingssituatie als een ‘gewone opvoedingssituatie’. Het zichzelfsturende opvoedingsproces functioneert naar behoren, de ouders ondervinden geen problemen of geen ernstige spanning, ze hebben slechts vragen betreffende het opvoeden, omdat ze het zo goed mogelijk willen doen of staan open voor een opvoedingsondersteunend aanbod zonder dat ze daarbij zelfs concrete opvoedingsvragen hoeven te hebben.

Een tweede functie betreft het bewaren en het opnieuw in evenwicht brengen van de balans tussen risico- en protectieve factoren. Hier dreigt het zichzelf sturende opvoedingsproces onder druk van verschillende factoren (die zowel bij het kind, de ouders als de context gelegen kunnen zijn) ontregeld te geraken. De opvoeding wordt als een voortdurend balanceren ervaren, waardoor de opvoedingssituatie een zogenaamde bron van lichte stress vormt. Zoals reeds eerder vermeld, kan door het minimaliseren van risicosituaties en stressfactoren en het optimaliseren en ontwikkelen van protectieve factoren de balans opnieuw in evenwicht gebracht worden. Het zogenaamde balansmodel (zie bijlage) biedt hier belangrijke aanknopingspunten.

De derde functie is gericht op en blijft beperkt tot het ‘onthaal’ en ‘doorverwijzing en oriëntering’ naar intensieve gespecialiseerde begeleiding (gericht op “herstel”), zoals bijvoorbeeld orthopedagogische hulpverlening. De opvoedingsmoeilijkheden worden hier als (zeer) ernstig en zwaar ervaren (cf. er is sprake van een zogenaamde opvoedingscrisis of problematische opvoedingssituatie). De balans tussen risico- en protectieve factoren is grondig verstoord (cf. cumulatie van risicofactoren) en de betrokkenen zelf zien geen oplossing meer waardoor hulpverlening aangewezen is. Dit onthaal moet begrepen worden als een “eerste opvang” van ouders die – in termen van Kousemaker en Timmers-Huigens - in een opvoedingscrisis verkeren, maar (nog) niet toe zijn aan tweedelijns pedagogische hulp of voor wie de afstand tot dergelijke hulpverlening te groot is (cf. intensiteit, ingrijpendheid...). Daarnaast kan binnen dit onthaal ook inschatting of analyse van de (draagwijdte, impact,...) van de problemen, met het oog op mogelijke doorverwijzing en oriëntering naar meer intensieve begeleiding aan de orde zijn.

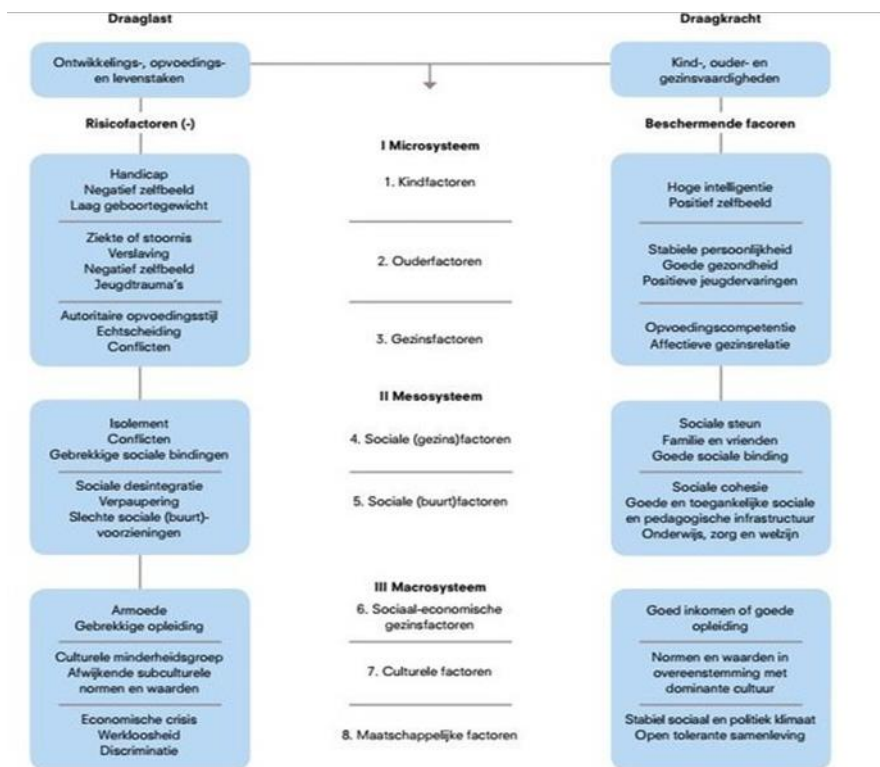
Wat betreft deze derde functie willen wij vanuit onze ervaring de laatste jaren, toch wel vernoemen dat in de organisaties waar gespecialiseerde hulp geboden wordt er ellenlange wachlijsten zijn voor de gezinnen. Wat in de realiteit betekent dat de gezinnen die aangemeld worden voor opvoedingsondersteuning frequent thuishoren in de derde functie van opvoedingsondersteuning.

Voor het begrip ‘onthaal’ willen wij ook verwijzen naar de concepttekst Inloopteams van Kind en Gezin. Omdat in die betekenis ook sprake is van interne doorverwijzing tussen partners én niet enkel naar gespecialiseerde hulpverlening.

Uit deze visietekst over opvoedingsondersteuning blijkt duidelijk dat verschillende modellen samen als fundament gehanteerd worden waarop onze initiatieven inzake opvoedingsondersteuning zich ontwikkelen. Wij kozen voor het "Concept Opvoedingsondersteuning" van de reeds eerder vermelde auteurs, omdat naar onze mening dit concept de verschillende modellen die door ons gehanteerd worden samen neemt in één concept.

⊕ SCHEMA KOUSEMAKER Preventieve opvoedingsondersteuning t.a.v. hulpverlening TOEGEPAST OP DE WERKING VAN VZW DE KEERKRING

	OPVOEDINGSVRAGEN	OPVOEDINGSSPANNING	(schemerzone) OPVOEDINGSCRISIS	OPVOEDINGSNOOD
DE OPVOEDINGSVRAGEN	Vragen, twijfels, en problemen, ontstaan vanuit de dagelijkse opvoedingsrealiteit	Opvoedingsvragen bestaan al enige tijd, maar worden niet soepel gesteld en geven aanleiding tot onrust en spanning.	De toenemende spanning omtrent opvoedingsvragen en problemen wordt acuut en escaleert. Externe, ingrijpende gebeurtenissen beïnvloeden.	Opvoedingsproblemen zijn hardnekkig en complex. Ze bestaan al over een langere periode.
HET OPVOEDINGSHANDELEN	Opvoedingsvragen stellen en zoeken naar antwoorden, en oplossingen. De vragen zijn naar tevredenheid op te lossen.	De dagelijkse opvoedingsrealiteit wordt problematisch maar is nog bespreekbaar. Vragen worden tot problemen. Ouders zoeken naar alternatieven.	Ouder kan het niet meer aan. Handelt ambivalent tegenover kind. Schuldinducerend gedrag t a v het kind	Ouders leggen de verantwoordelijkheid buiten zichzelf. De opvoedingssituatie lijkt onoplosbaar en wordt sterk beïnvloed door andere probleem terreinen.
DE BELEVING VAN DE OUDERS	Ouder voelt zich competent. Twijfelt soms, stelt zich vragen en heeft ruimte voor verschillende perspectieven (ouder, kind, omgeving)	Ouder voelt zich onzeker en vraagt zich af: "Doe ik het fout?" Weinige ruimte voor het kindperspectief. Paniek gevoel.	Ouder beleeft weinig plezier aan het opvoeden en voelt zich incompetent. De ruimte voor het kinderspectief verkleint steeds.	Relatie ouder/kind is verstoord. Het opvoeden is een bron van frustratie en teleurstelling geworden. Ouders voelen zich machteloos.
DE NOOD AAN OPVOEDINGSSTEUN	Ouder heeft soms behoefte aan informatie, ondersteuning en ervaringsuitwisselingen omtrent het opvoeden.	De behoefte, aan informatie neemt toe en advies en inzichtelijke steun wordt gevraagd.	Ad hoc en noodoplossingen. De behoefte aan hulp neemt toe.	Opvoedingshandelen in toenemende mate inadequaat. De behoefte aan externe hulpverlening is aanwezig.
SOCIAL SUPPORT-SYSTEEM (INFORMEEL/FORMEEL)	Steun in eigen netwerk is aanwezig. Opvoedingsondersteuning als "derde".	Steun in eigen netwerk soms onvoldoende of er is weinig netwerk aanwezig.	Steun in eigen netwerk is vaak onvoldoende en hulp van buitenaf is wenselijk.	Steun in eigen netwerk ontbreekt. Professionele hulp is noodzakelijk om verandering te bewerkstelligen. Soms reeds vele hulpverleningscontacten geweest.

Bijlage 2: Methodiek dialoogtafels werkveld:

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

? ? ? ? ?
Opvoedingsondersteuning
 ? ? ? ? ?

1

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Wat roept de term opvoedingsondersteuning bij jullie op?

Tot welke doelgroep moet opvoedingsondersteuning zich richten?

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Jij en opvoedingsondersteuning

2

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Zou jij zelf (als ouder) gebruik maken van opvoedingsondersteuning?

Tot wie zou jij je wenden?

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Ouders en opvoedingsondersteuning

3

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Komen ouders soms bij jou met hun opvoedingsvragen?

Verwijs je soms door?

Wat maakt dat je al dan niet doorverwijst?

Welke vragen hebben ouders als het over opvoeding gaat?

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Opvoedingsondersteuning in Stekene

4

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Is er opvoedingsondersteuning aanwezig in Stekene?

Wat ontbreekt er?

*Hoe is samenwerkingsovername voor ouders en kind?
 *Hoeveel ouders?
 *Hoeveel uur per week?
 *Hoeveel uur per maand?
 *Hoeveel uur per jaar?
 *Hoeveel uur per jaar?
 *

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Opvoedingsondersteuning op het platteland

5

De Keerkring **STEKENE** van nature actief

Houdt het aanbod rekening met de verschillende leefkernen?

Zou er beter een mobiel aanbod zijn?

Wat met de plattelandsgezinnen?

Hebben jullie het gevoel dat zij meer of minder vragen hebben?

De Keerkring **STEKENE van nature actief**

De droomvraag

6

De Keerkring **STEKENE van nature actief**

Mocht je zelf iets kunnen realiseren op vlak van opvoedingsondersteuning, wat zou dat dan zijn?

De Keerkring **STEKENE van nature actief**

En dan nu de ouders!

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

